

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ-ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

◆ † ΑΡΧΙΜ. π. ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΛΕΞΙΟΥ (Βασ. Κ. Σταθάκη)	225
◆ ΑΝΑΣΤΡΟΦΟΙ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΙ (Ποίημα Α.Χ.Κ.)	226
◆ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ, ΜΕΓΑΛΕΣ ΩΡΕΣ (Γεωργ. Άχ. Παπαδημητρίου)	227
◆ Η ΥΠΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ (Βασιλείου Μπέλιου)	232
◆ ΤΑΞΕΙΔΙ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ (Νικολάου Τσιρώνη)	237
◆ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ: ΣΚΥΒΑΛΑ (Πανορμίτη)	242
◆ ΣΧΟΛΙΑ (Β. Κ. Σταθάκη)	244
◆ ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (Καθηγ. Χρ. Γιαμβριά)	248
◆ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (Τομ. Ένημερώσεως τής Χ.Ε.Ε.)	250
◆ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ	253
◆ ΛΑΖΑΡΟΣ ΖΩΓΡΑΦΙΔΗΣ	255
◆ Η ΣΤΗΛΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ (Άντ. Γιαμβριά)	256

ΕΤΟΣ 68ον ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2005 ΑΡΙΘ. 664

€ 1,20

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Η ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

**ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ
ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ «Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ»**

55
ΧΡΟΝΙΑ
ΣΤΟ ΚΕΛΛΙ ΤΗΣ
ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΗΣ

Επιμέλεια: Ἀναστασίας Α. Παπακωνσταντίνου - Μαλάμη

Πρόλογος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδοῦλου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
«Η ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

Ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός»
Καρύτση 14 - 105 61 ΑΘΗΝΑ - Τηλ. 210 3221 283

AKTINES

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ»

Έτος 68ον

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2005

Άριθ. 664

† ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ π. ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΛΕΞΙΟΥ (1922 - 2000)

Πέρασαν πέντε έτη (17 Οκτ. 2000 - 17 Οκτ. 2005) από την έκδημία του μακαριστού πατρός Ιωάννου Άλεξίου. Η μνήμη του όμως παραμένει σε όσους τον γνώρισαν, συνεργάσθηκαν, έμαθήτευσαν, καθοδηγήθηκαν στην πνευματική τους ζωή από αυτόν πάντοτε ισχυρά. Τό γλυκό ύφος του και τό εύχαρις του χαρακτήρα του τόν έκαναν ιδιαίτερα αγαπητό και συνάμα σεβαστό. Συνδέθηκε κατ' έξοχήν με την νεότητα όχι μόνον στα νεανικά του χρόνια αλλά και μέχρι τό γήρας του, πράγμα εύεξηγητο λόγω του ήπιου και προσηνοῦς χαρακτήρα του. Γι' αυτό μόνον φίλους απέκτησε στα έβδομηντα οκτώ χρόνια της ζωής του. Κατηχητής όλων τών βαθμίδων, υπεύθυνος της χριστιανικής φοιτητικής νεολαίας στα χρόνια τών μεγάλων έξορμήσεων, πνευματικός στην πόλη και στις κατασκηνώσεις, έγνώρισε τά προβλήματα της έφηβικής και φοιτητικής νεολαίας και έγινε ό καθοδηγητής και πνευματικός πατέρας της, οίκονόμος τών Μυστηρίων της Έκκλησίας, κήρυκας του θείου λόγου με τό σύνηθες σύντομο αλλά πάντα οίκοδομητικό κήρυγμά του. Τόν έγνώρισαν όχι μόνον οι νέοι και οι νέες της περιοχής της Άττικής αλλά και εκείνοι και εκείνες στα έπαρχιακά κέντρα, όπου τό χριστιανικό έργο της αδελφότητας θεολόγων ΖΩΗ έχει αναπτύξει την πνευματική του δραστηριότητα.

Τό ευρύτερο κοινό τον γνώρισε από τις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές έκπομπές, τις όποιες επιμελείτο επί σειρά ετών συστηματικά.

Τό έκτεταμένο συγγραφικό του έργο εξακολουθεί νά αποτελεί πνευματική τροφή για τόν λαόν του Θεού και μετά την έκδημία του. Συνεργάτης και τακτικός συντάκτης στα περιοδικά «ΖΩΗ», «AKTINES» και σε άλλα έπαρχιακά χριστιανικά έντυπα, έστελνε παντού τό πνευματικό μήνυμα σε έναν όλόκληρο κόσμο εύσεδών άναγνωστών. Ιδιαίτερα θά πρέπει νά αναφερθεί ή προσφορά του στο παρόν περιοδικόν «AKTINES» όπου έδημοσιεύθησαν άρθρα του αρχικά με τό ψευδώνυμο 'Ι. Έρμωνικός και αργότερα με τό πλήρες όνομά του ή με τά αρχικά αυτού. Τό πρώτο του άρθρο χρονολογείται από τό έτος 1945 με θέμα τή ζωή και τό έργο του γάλλου φυσικού André M. Ampère. Στους τόμους τών «AKTINΩΝ» θά συναντήσει ό άναγνώστης σειρά από διβλιοκρισίες, πού συμπλήρωναν τήν προσφορά του σε αυτό. Ό π. Ιωάννης εύτύχησε, στα πρώτα του νεανικά βήματα στον γραπτό λόγο, νά έχει δάσκαλο και οδηγό τόν άείμνηστο Γ. Βερίτη.

Τά βιβλία του, 85 τόν αριθμό, με τό απλό και γλαφυρό ύφος του άπευθύνονται και αυτά στο ευρύτερο κοινό, πράγμα τό όποιο έξηγεί τήν ευρεία κυκλοφορία τους. Συνέ-

χισε την παράδοση του μακαριστού π. Διονυσίου Φαραζουλή στο χριστιανικό χρονόγραμμα, έγραφε διηγήματα με οικοδομητικό περιεχόμενο, αλλά κυρίως τὸ συγγραφικό του ενδιαφέρον περιστράφη σὲ ἐκκλησιαστικές μορφές, ἔθνικούς αγωνιστές, κοινωνικούς ἐργάτες, ἔθνικούς εὐεργέτες καὶ ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων, γιὰ τοὺς ὁποίους ἔγραψε σύντομες βιογραφίες.

Ὁ π. Ἰωάννης εἶναι πλέον γιὰ πολλοὺς ὄριμους τὴν ἡλικία ἀνθρώπους ἓνα κομμάτι τῆς ἀγνῆς παιδικῆς ψυχῆς, τῆς πρώτης

εὐλάβειας, κυρίως στοὺς χώρους τῶν κατασκηνώσεων μιᾶς ἀξέχαστης ἐποχῆς, πὸ ξύπνησε μέσα στὶς ψυχές των τὸ συναίσθημα ὅλης τῆς ὀμορφιάς καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς ἀρετῆς. Ξεφυλλίζοντας νοσταλγικά λευκάματα παλαιῶν φωτογραφιῶν, ξαναζοῦμε ἐντονα τὰ περασμένα καὶ ἀναπολοῦμε τὸ βλέμμα καὶ τὸ χαμόγελο τοῦ καλοῦ μας πνευματικοῦ πατέρα γεμάτο ἀγάπη καὶ ἐπιείκεια.

ΒΑΣΙΛ. Κ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ

ΑΝΑΣΤΡΟΦΟΙ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΙ

«Πᾶν δῶρημα τέλειον, ἄνωθὲν ἐστὶ καταβαίνον...»

*Τόχα γευθεῖ καὶ τόξερα καλά,
ἢ φράση αὐτὴ σὰν μουσικὴ μοῦ χαΐδευε τ' αὐτιά,
κι ἦταν μιὰ ὀμορφη συνήθεια ἀπὸ παλιὰ
νὰ προχωρῶ καὶ νὰ μετρῶ δωρήματα οὐράνια καὶ θεϊκά.*

*Κύριε, πόσο μοῦ ἄρεσαν τα δῶρα, πὸ μοῦ ἔστελνες συχνὰ
γεμάτα ἀγάπη, τρυφερότητα καὶ ἀρχοντιά,
ἄγγιγμα Θείας Πρόνοιας πὸ μέτραγε σωστὰ
τὸν χρόνο καὶ τὸν τρόπο, ὥστε νὰ νιώθω σιγουριά.*

*Μὰ κάποια μέρα, προσπάθησα νὰ ἀντιστρέψω τὴ σειρά
κι εἶπα πῶς ἂν τὰ τέλεια δῶρα ἔρχοντ' ἀπὸ ψηλὰ
τότε καὶ ὅσα στέλνει ὁ οὐρανός, δῶρα πολὺτιμα θᾶναι κι αὐτὰ
πὸ μὲ τὴν ἴδια εὐγνωμοσύνη πρέπει νὰ γίνονται δεκτά.
Γεύση πικρὴ μπορεῖ νὰ ἔχουνε καμιά φορὰ
μὰ ὁ Δωρητῆς δὲν ἄλλαξε, οὔτε ἡ πιστὴ Του ἡ καρδιά.*

*Κι ὅμως μπροστὰ στὴν Πύλη τὴν Στενὴ
λιγοῦν τὰ γόνατα, λιποθυμᾷ ἡ ψυχὴ...
Πατέρα μας, τί εὐκολοὶ πὸ εἶναι οἱ συλλογισμοὶ
μὰ πόσο δύσκολη ἡ πράξη κι ἡ ζωὴ.*

A. X. K.

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ, ΜΕΓΑΛΕΣ ΩΡΕΣ

Ἡ μακρὰ πολεμικὴ ἱστορία τοῦ ἔθνους μας, ἐπιβληθεῖσα ἀπὸ σκοποὺς ἐκπολιτιστικούς, ἀπελευθερωτικούς καὶ ἀμυντικούς, ἔχει προσφέρει ὑψίστα παραδείγματα φιλοπατρίας, πολιτισμοῦ ἐνότητας καὶ αὐτοθυσίας σὲ ὀλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ μία Θεῖα Οἰκονομία καὶ εὐνοια φαίνεται ὅτι καθορίζει κατὰ καιροὺς αὐτὴ τὴν ἀναβάπτιση στὶς πηγές τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνισμοῦ. Αὐτὸ θὰ διαπιστώσει κανεὶς ὄχι μόνον ἀνατρέχοντας εἰς τὴν ἱστορία αἰῶνων ἀλλὰ καὶ στὴν νεώτερη ἱστορία ὅπως π.χ. στὰ 40 πρῶτα χρόνια τοῦ περασμένου αἰῶνα. Παρακάτω ἄς θυμηθοῦμε μερικὲς ἀπὸ τὶς «Μεγάλες ὥρες» τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ὑπενθυμίζεται ὅτι μετὰ τὸν ἀτυχή γιὰ τὸν ἑλληνισμό πόλεμο τοῦ 1897, ἀρχίζει ἡ ἀναδίπλωση καὶ ἡ αὐτοσυγκέντρωση τοῦ ἑλλαδισμοῦ γιὰ τὴν ἀνεύρεση τῶν αἰτίων τῆς κακοδαιμονίας -πὺ ἐνδημοῦσε ἐκεῖνη τὴν περίοδο- καὶ τὴν ἀνάσχεσή της. Καὶ ἀρχίζει νὰ ἐμφανίζεται τότε αὐξοῦσα καὶ συνετὴ ἡ φιλοπατρία καὶ ἡ προσπάθεια νὰ ἀντιμετωπισθεῖ καὶ ἡ κατὰ τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης ἐπιβουλὴ. Γεννᾶται τότε ὁ ὑπέροχος Μακεδονικὸς Ἀγώνας πὺ ἐπανεδραιώνει τὰ πανάρχαια δικαιώματά μας στὸν βορειοελλαδικὸ χῶρο. Ἦταν τότε πὺ ἀνασυγκροτούμενος ὁ ἑλληνισμὸς κάνει αἰσθητὴ τὴν παρουσίαν του στὰ Βαλκάνια. Ἀναπερνᾶται τὸ ἠθικό του καὶ ἀρχίζει ἡ διεθνὴς διπλωματία νὰ ὑπολογίζει σ' ἓναν ἀναγεννώμενο πλέον Φοῖνικα.

Θὰ ἐπακολουθήσουν οἱ βαλκανικοὶ πόλεμοι (1912/13) πὺ διπλασίασαν τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀμέσως μετὰ ἡ ἐμπλοκὴ μας στὸν Α' Παγκόσμιον Πόλεμον στὸ πλευρὸ τῆς Ἀντάντ. Ἦταν μία σωστὴ ἐπιλογὴ - μονόδρομος ἀφοῦ οἱ ἐχθροὶ μας τῆς ἐποχῆς ἐκεί-

νης συνετάγησαν μὲ τοὺς ἀντιπάλους τῆς Ἀντάντ. Ἄλλωστε ἡ συμμετοχὴ μας στὸν Α' Παγκόσμιον Πόλεμον ἐντασσόταν στὸν κύκλον τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ προγράμματος τὸ ὅποιο ἀπὸ τὸ 1821 εἶχαμε ἀναλάβει διὰ τὴν ὀλοκλήρωση τῆς ἐθνικῆς καὶ πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας μας. Ἡ λήξη τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου ἡ ἀποβίβαση ἑλληνικῶν στρατευμάτων στὴν Ἰωνία καὶ ἡ Συνθήκη τῶν Σεβρῶν θὰ ἀποβεῖ ἡ ἀποκορύφωση τοῦ ἐθνικοῦ μας βίου. Ἡ ἐν συνεχείᾳ ἐμπλοκὴ μας στὴ μικρασιατικὴ ἐκστρατεία, ἐνῶ ἡ Εὐρώπη ἐπούλωνε τὶς πληγές τοῦ πολέμου 1914 - 18, καὶ ἐνῶ ἦταν σοβαρὰ ρηγματωμένη ἡ ἐθνικὴ μας ἐνότητα, δὲν ἦταν ἀπὸ τὶς καλύτερες ἐπιλογές μας. Ἡ ἐπακολουθήσασα τὸν Αὐγούστο τοῦ 1922 Μικρασιατικὴ καταστροφὴ ὑπῆρξε ἡ τελευταία φάση τοῦ ὑπερποντίου ἑλληνισμοῦ. Κάτω ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῆς καταστροφῆς ἐτάφησαν οἱ Ἰωνικὲς καὶ Ποντιακὲς ἀποικίες, οἱ κατακτήσεις τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τὸ ἐκπολιτιστικὸ ἔργο τοῦ Βυζαντίου, ἡ θαυμάσια ἀντίσταση καὶ τὰ κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων τῆς Τουρκοκρατίας. Τὰ κύματα τοῦ Αἰγαίου θὰ ρίξουν στὶς ἀκτές μας καὶ τὰ νησιά τὰ λείψανα τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Μ. Ἀσίας, πὺ ὁ σπαραγμὸς τοὺς θὰ κατακλύσει ἀργότερα ἀκτές, κάμπους καὶ βουνὰ τῆς μητέρας - πατρίδας. Τεράστιος ὑπῆρξε τότε ὁ κλονισμὸς τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους! Κάτω ἀπὸ μία ἐθνικὴ συμφορὰ ἔπρεπε τώρα στὸν ἑλλαδικὸ χῶρον νὰ ἐπιζήσουν καὶ οἱ πρόσφυγες τοῦ ὑπερορίου ἑλληνισμοῦ. Ὅταν μάλιστα ἡ ἐθνικὴ οἰκονομία ἦταν καχεκτικὴ καὶ εἶχε λάβει διαστάσεις καταρρεύσεως μετὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ 1923.

Ἀλλὰ, ὑπῆρχε - πέραν τῶν ἄλλων ἐγγενῶν δυσκολιῶν καὶ τὸ πρόγραμμα ἐντάξεως

τῶν προσφύγων στήν ἑλληνική κοινωνία. Ἐξ ἄλλου, ἡ πτώση τοῦ ιδεώδους τῆς Μεγάλης Ἰδέας τῶν ἑλλαδιτῶν, οἱ ψυχικές ἀποκλίσεις τῶν νέων ἑλληνικῶν πληθυσμιακῶν ομάδων, ἡ ρευστότητα τῶν μεταπολεμικῶν διεθνῶν σχέσεων καί ὁ μεταβατικός χαρακτήρας τῆς ἐποχῆς, ὅλα αὐτά νομοτελειακά συνέκλιναν εἰς τὸ νὰ δημιουργηθεῖ στους κόλπους τοῦ ἔθνους μία βαθειά ἀνατροπή. Μολαταῦτα, αὐτὸ ἀπεφεύχθη καί βαθμιαῖα ἕνας κόσμος ἀπῆρχετο κι ἕνας νέος ἐμφανίζοταν. Ἡ μικρασιατική καταστροφή ἔφερε καί τὴν κάθαρση. Τὰ λείψανα τοῦ ὑπερόντιου ἑλληνισμοῦ ποῦ ἡ δίνη τῆς καταστροφῆς ἔρριψε στὸ ἔδαφος τῆς πατρώας γῆς ἔγιναν φορεῖς ἐκτάκτου ἀναγεννητικῆς δραστηριότητος. Ἔτσι, μὲ τὴν ἐπίδραση τοῦ μονοδρόμου τῆς ἀναγκαστικῆς συμβίωσης ντόπιων καί προσφύγων, μὲ τὴ συμβολή τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Παιδείας, ἀμβλύνονται οἱ ἀντιθέσεις καί δημιουργεῖται μέχρι τὸ 1940 τὸ ἀμάλγαμα τοῦ νεοἑλληνα καί τὸ νέο ἔθνικὸ κράτος.

Τὴν περίοδο τοῦ ἑλληνικοῦ μεσοπολέμου (1923 - 1940), ὅταν ἡ Ἑλλάδα προσπαθοῦσε νὰ ἐπουλώσει τὶς πληγές της, ὁ γείτονας, νέος ἰταλὸς δικτάτωρ Μουσολίνι, διέγραφε τοὺς στόχους τῆς πολιτικῆς του: «Πρὶν πεθάνω, βλέπω νὰ διαγράφονται ἐπάνω εἰς τὸν γαλανὸ οὐρανὸ μία ἀναγεννώμενη αὐτοκρατορία τῶν Καισάρων. Ὁραματίζομαι τὸν μεγαλύτερον υἱόν μου νὰ διασχίζει διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν τὸν Νεῖλον. Καί βλέπω τὴν Εὐρώπη ὁλόκληρη ὑπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ νέου Καίσαρος».

Ἐγλοπιώνοντας τὰ σχέδιά του ὁ Ντοῦτσε ἀρχίζει, μὲ ἀφορμὴ τὸ «στημένο» στὰ ἑλληνοαλβανικά σύνορα ἐπεισόδιο Τελλίνι τὸν Αὐγούστο τοῦ 1923, τὴν ἀπόβαση καί κα-

τάληψη τῆς Κέρκυρας. Πιεζόμενοι ὅμως ἀπὸ τὴν διεθνή κοινότητα, οἱ Ἴταλοι ἀποσύρονται μετὰ ἕνα μῆνα ἀφήνοντας πίσω τους ἀθῶα θύματα τῶν βομβαρδισμῶν τοῦ νησιοῦ. Καί κατὰ τὸ μνημόσυνο τῶν θυμάτων τῆς Κερκυραϊκῆς τραγωδίας ὁ προνοητικὸς δήμαρχος τῆς Κέρκυρας θὰ δηλώσει: «Ὁ ἄδικος θάνατός σας καί ἡ ὁδύνη τοῦ ἔθνους θὰ προκαλέσουν συναγεμῶν τῆς ἑλληνικῆς συνειδήσεως. Ἐξ ἔργασθῶμεν ὅλοι μὲ σύμβολο τὴν ἐθνικὴ ἐνότητα διὰ νὰ καταστήσωμεν τὴν Ἑλλάδα ἰσχυρὰν καί ἠνωμένην ὥστε νὰ ἐμπνεῖ τρόμον εἰς πάντα ἀστείον ἐρασιτέχνην τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ ὅτι δὲν θὰ ἀφήσει ἀνεκδίκητον καί ἀτιμώρητον πᾶσαν ἐγκληματικὴν ἀπόπειραν προσβολῆς κατὰ τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος». Καί ἐπέπρωτο ἡ ἐμπνευσμένη αὐτὴ εὐχή νὰ ἐπαληθευθεῖ κατὰ γράμμα τὸ 1940!

Ὅμως παρὰ τὸ ἐπεισόδιο τῆς Κέρκυρας καί τὸ Σύμφωνο Φιλίας μὲ τὴν Ἑλλάδα (1928) ἡ Ἰταλία δὲν μετέβαλε τίς διαθέσεις της γιὰ κατάληψη τῶν ἐναντι τῆς Ἀδριατικῆς ἐδαφῶν τῆς Ἀλβανίας καί τῆς Ἠπείρου. Ἀλλωστε ἡ θρασεῖα καί συνάμα καί κωμικοτραγικὴ -μὲ τὴ βοήθεια καί τοῦ ὑπερίτη- κατάληψη τῆς δυστυχῆς Ἀθησυνίας ἀπεθράσυνε τὸν ἔνοικο τοῦ Παλάτιο Βενέτσια. Αὐτὸ φάνηκε ὅταν τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1940 καταλάμβανε ἀμαχητὶ τὴν Ἀλβανία καί συγχρόνως ἄρχιζε μία ἐκτεταμένη ἀνθελληνικὴ προπαγάνδα μὲ αἰχμὴ δόρατος τὸ πρακτορεῖο εἰδήσεων Στέφανι καί τὸν ραδιοφωνικὸν σταθμὸν τοῦ Μπάρι. Δημιουργοῦν τότε τὸ ἐπεισόδιο γιὰ τὴν δῆθεν δολοφονία τοῦ ἀλβανοῦ ἀρχιλήσταρχου Νταούτ Χότζα στὴ Θεσπρωτία ποῦ ὅμως εἶχε φονευθεῖ... πρὸ εἰκοσαετίας. Θὰ συνεχίσουν, γιὰ δῆθεν προσφορὰ ἐπιτιμῶν ὑπηρεσιῶν σὲ διερχόμενα ἀγγλικά πολεμικά πλοῖα καί ἄλλα ψευδολογήματα, ὥστε νὰ προεπαρασκευάσουν καταστάσεις καί νὰ προετοιμάσουν τὴν Ἰταλικὴ κοινὴ γνώμη καί τὴν διεθνή κοινότητα γιὰ σειρά παραβάσεων ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα κανόνων τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Καί ἔρχεται τὸ ἰταλικὸ

ἐγκλημα τοῦ τορπιλισμοῦ στήν Τήνο τήν 15/8/40 τοῦ εὐδρόμου μας «Ἑλλη» πού εἶχε καταπλεύσει στό νηοί γιά νά συμμετάσχει στόν πανελλήνιο ἐορτασμό τῆς Μεγαλόχαρης. Οὐδείς ἀμφέβαλε ἀπό τήν πρώτη στιγμή ὅτι ὁ ἀσεβής δολοφόνος ἦταν ὑποβρυχιο ἰταλικό. Μετά τόν πόλεμο ὁ κυβερνήτης τοῦ ὑποβρυχίου «Δελφίνο» ἀποκάλυψε ὅτι ὁ ἴδιος κατά διαταγή τοῦ Διοικητοῦ τῆς Δωδεκανήσου Ντέ Βέκκι διέπραξε τὸ ἐγκλημα. Καίτοι ἡ ἑλληνική κυβέρνησις λίγες μέρες μετά -μέ τήν ἀνάσυρση ἀπὸ τὸ βυθὸ τῶν θραυσμάτων τῶν τορπιλῶν- γνώριζε τὴν ταυτότητα τοῦ ὑποβρυχίου, ἀπέκρυψε τὸ γεγονός. Ὅπως ἐπίσης ἀπέκρυψε τὸ γεγονός ὅτι τὸ μεσημέρι τῆς ἰδίας ἡμέρας ἓνα πολεμικὸ μας -πού μαζί με ἄλλα ἔσπευσαν στήν Τήνο γιά νά συνοδεύσουν τοὺς ἐπιστρέφοντες προσκυνητές- ἐβλήθη ἀπὸ ἀέρος ἀπὸ ἰταλικά ἀεροπλάνα. Ἡ Ἑλληνική Κυβέρνησις δὲν ἤθελε τότε νά κάνει τὸ ἐπόμενο βῆμα γιά νά μὴν προκαλέσει τοὺς ἰταλοὺς καὶ γιά νά κερδίσει χρόνο ἐτοιμαζόμενη πληρέστερα γιά ἓναν πόλεμο πού τὸν ἐβλεπε νά ἐρχεται. Καὶ τὸν ἐβλεπε καὶ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἀξιολογώντας τὰ γεγονότα μετὰ τὴν διαίσθησή του.

Στὴν ἄλλη πλευρὰ τέτοια ἦταν ἡ βεβαιότης γιά τὴν νίκη τους ἀφοῦ θεωροῦσαν τοὺς ἑαυτοὺς των ὡς λύκους καὶ τὴν Ἑλλάδα ἓνα ἀρνί, ὥστε ὅταν τὰ στρατεύματά μας εἰσῆλθαν στόν Κορυτσᾶ σὸ οἶκημα τοῦ στρατηγείου τῆς 9ης ἰταλικῆς στρατιάς, βρῆκαν σημεῖωμα στήν Ἑλληνική πού ἔγραφε: «Ἑλλάς μέμνησο Κυνὸς Κεφαλῶν καὶ Πύδνας καὶ Λουκίου Αἰμιλίου Παύλου, 168». Τὸ 168 ἀντιστοιχεῖ σὸ ἔτος πού οἱ Ρωμαῖοι κατέλυσαν τὸ Βασίλειο τῆς Μακεδονίας. Ἦταν δηλαδὴ μία ὑπόμνησις τῶν ἐπηρεμένων κεφαλῶν τῆς Ρώμης γιά τὸ τί ἀνέμενε τοὺς Ἕλληνας! Ἄλλωστε οἱ Ἴταλοι μιλοῦσαν γιά τις 8.000.000 λόγχεις τους, τὸ ἰσχυρὸ τους ναυτικὸ καὶ τὴν ἀήττητη ἀεροπορία τους. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἑλλάδα τὴν

ὑπελόγιζαν μετὰ 300.000 στρατό, μικρὸ στόλο καὶ σχεδὸν ἀνίσχυρη ἀεροπορία. Δὲν ὑπελόγιζαν καθόλου τὴν ἑλληνική ψυχὴ καὶ τὴν ἑλληνική ἱστορία, παρὰ μόνον τὴν ἀτυχή της περίοδο τοῦ 168 π.χ. πού προαναφέρθηκε. Ἄλλ' ἔστι δίκης ὀφθαλμός! Καὶ εἶναι φορὲς πού ὁ λύκος δὲν μπορεῖ νά κατασπαράξει τὸ ἀρνίον!

Ἄλλὰ τὰ γεγονότα τρέχουν. Ἡ δόξα περιμένει τὴν Ἑλλάδα. Τὶς τελευταῖες μέρες τοῦ Ὀκτωβρίου 1940 σταματοῦν τὰ προσήματα καὶ ἡ ἀναζήτησις ψευδοαφορμῶν γιά νά δικαιολογηθῆ ἡ ἐπίθεσή τους ἀπὸ τὸ ἀλβανικὸ ἔδαφος. Τώρα πλέον ὁ λύκος ἔχει ἀνοίξει τὸ στόμα του! Μετὰ τὴν παράστασις σὸ Ἐθνικὸ Θέατρο τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὸ δειπνο στήν Ἰταλικὴ πρεσβεῖα ὅπου εἶχαν κληθεῖ καὶ ἑλληνικὲς προσωπικότητες ἀρχίζει ἡ τελευταία πράξις τοῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος «Ὁρθροῦ βαθέος ὁ πρεσβευτὴς ἐνδύεται τὴν λυκοφόρον στολὴν καὶ σπεύδει νά ζητήσῃ τὸ ἀρνίον καὶ νά ἐγχειρίσῃ τὸ κυνικὸν ἐκεῖνο πιττάκιον (τελεσίγραφον) τοῦ κυρίου του. Ἄλλὰ καθ' ἣν ὥραν ἐγχειρίζῃ τοῦτο, ἀπατᾷ, δολιεύεται διότι ὁ ἰταλικὸς στρατὸς πανέτοιμος, πάνοπλος συμφώνως μετὰ τὸ σχέδιον περὶ ἀστραπιαίου πολέμου τοῦ στρατηγοῦ Πράσκα βαδίζει πρὸς τὴν Πίνδον! Ὁ Κυβερνήτης τῆς χώρας μαντεύει τὸ περιεχόμενον, τὸ ἀναγιγνώσκει τυπικῶς, παρατηρεῖ αὐτὸ ὀλόκληρον καὶ λέγει: «Ὡστε πόλεμος!» Ἦνοιξε τὴν θύραν καὶ ὁ λύκος ἐξῆλθε ἄνευ τοῦ ἀρνίου». Ἄλλὰ «οὔτοι ἐν ἄρμασι καὶ οὔτοι ἐν ἵπποις ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα...».

Πολὴ σωστὰ ἔχουν χαρακτηρίσει τὴν ἱστορία ὡς «Μυστηριῶδες ἐργαστήριον τοῦ Θεοῦ». Καὶ πραγματικὰ τὸ μεγαλοφάνταστο δημιουργικὸ τῆς ἐργοῦ ξεπερνᾷ τις δυνάμεις λογικῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπλώνεται σὶς διαστάσεις τοῦ Ἀλείρου καὶ ταυτίζεται μετὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Σύμπαντος. Καὶ ἡ ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ θὰ γράψῃ γιά τὸ θαῦμα πού ἄρχισε τὸ πρωτὶ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940. Ρίγη συγκινήσεως καὶ

άνδρικῆς ὑπερηφανείας ἐδόνησαν τὰ ἑλλη-
νικά στήθη ὅταν ἀκούσθηκαν οἱ σειρήνες
καὶ οἱ καμπάνες τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ μα-
θεύτηκε ὅτι οἱ Ἴταλοί εἰσέβαλαν στοῦ πά-
τριον ἔδαφος. Ὁ ἑλληνικός λαὸς στάθηκε
ὀρθιος ἂν καὶ ἤξερε ὅτι ἡ Ἰταλία ἦταν με-
γάλη δύναμις. Καὶ ὁλόκληρο τὸ ἔθνος δέ-
χθηκε ἀπτόητο τὴν πρόκληση. Καὶ βρέθη-
κε ἐνωμένο, ὅσο ποτὲ ἄλλοτε. Στὸ μέτωπο
ἄρχισαν σκληροὶ ἀγῶνες, ἐνῶ πυρτωδῶς
στά μετόπισθεν συμπληρωνόταν ἡ ἐπιστρά-
τευση ἐνθουσιῶντων ἐφέδρων καὶ ἡ προώ-
θησή τους στοῦ μέτωπο. Μοναδικὴ ὑπῆρξε
τότε ἡ συμπαράσταση τοῦ ἄμαχου πληθυ-
σμοῦ. Ἡ ἄλλοτε καλοβολεμένη πλούσια
Ἀθηναία, ἔπλεκε κάλτσες καὶ γάντια γιὰ
τὸ στρατό, ὅπως τὸ ἔκανε ἡ προσφυγοπού-
λα τῆς Κοκκινιάς καὶ ἡ χωρική στοῦ Λαση-
θι. Ἦταν ἐθνικὴ ἀνάγκη νὰ ὑποστηριχθοῦν
τὰ στρατευμένα νιάτα. Ἦταν ἕνα καθήκον
κι' ἕνα ἀντίδωρο πρὸς τὴν Σαρακατσάνη
καὶ τὴν Βλάχη τῆς Πίνδου πού «ζαληκώ-
νονταν» τὰ κιβώτια μὲ τὰ πυρομαχικά καὶ
τὰ ἀνέβασαν ξυπόλητες μέσα ἀπὸ τὴν γιδο-
στρατες σταῖς κακοτράχαλα βουνὰ τῆς Ἡπεί-
ρου καὶ τῆς Δυτ. Μακεδονίας.

Οἱ πρῶτες μέρες θὰ εἶναι δύσκολες γιὰ
τὸ στρατό μας, ἀλλὰ μετὰ τὴν 13ῃ Νοεμ-
βρίου θὰ ἀρχίσει πλέον ἡ συστηματικὴ ἐκ-
δίωξη καὶ ἀπώθηση τοῦ ἐχθροῦ πέραν τῶν
συνόρων. Ἡρωῖσμοι καὶ αὐτοθυσίες ἐκτυ-
λίχθηκαν ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες μας πού
ἀντιμετώπιζαν ἕνα στρατό πού πολεμοῦσε
ἀξιόλογα ἀλλ' ὄχι ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν
ὅπως ὁ δικός μας. Ποιὸν στρατιωτικὸν νὰ
ὑμνήσει κανεὶς γιὰ νὰ μὴν ἀδικήσει τὸν
ἀπλὸ φανταράκο πού -μὲ ὄπλο καὶ τὴν ξι-
φολόγη νὰ ξεπερνοῦν τὸ μπῶϊ του- ἐφορ-
μοῦσε φωνάζοντας «ἀέρα» κι' ἔβγαζε τὸν
ἰταλὸ ἀπὸ τὸ χαράκωμά του; Θὰ ἦταν ἱστο-
ρικὴ ἀδικία νὰ ξεχάσει κανεὶς τὸν στρατηγὸ
Καταιομήτρο πού πρὶν δύο χρόνια ἐτοίμα-
ζε τὸ Καλπάκι γιὰ νὰ μὴν περάσουν οἱ Ἴτα-
λοί, πού δὲν πέρασαν ἢ τὸν θρυλὸ Δαβάκη
πού ἀνέτρεψε τὰ σχέδια τοῦ ἐχθροῦ νὰ πε-
ράσει στὴ Θεσσαλία. Στὸ μεγάλο «πανηγύ-

ρι» τοῦ αἵματος καὶ τοῦ θανάτου θὰ πρω-
ταγωνιστήσουν κι' ὁ Πιτσιάκας κι' ὁ Γεωρ-
γούλης κι' ὁ Κετσέας, κι' ὁ Καραβίας καὶ
τόσοι ἄλλοι πού δὲν θὰ πρέπει νὰ περάσουν
στὴ λήθη. Ἦταν ὅλοι αὐτοὶ πού μὲ τοὺς
στρατιῶτες τους μᾶς χάρισαν τὴν ἀξέχαστες
στιγμὲς τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κορυτσᾶς,
τοῦ Ἀργυροκάστρου, τῶν Ἀγίων Σαράντα,
τῆς Χειμάρρας. Ἦταν τότε πού εἶχαμε συ-
νηθίσει τὴν ἀλεπάλληλες νίκες καὶ τὴν κω-
δωνοκρουσίαις καὶ τὴν δοξολογίαις γιὰ τὴν
νίκες καὶ μᾶς κακοφαινόταν ὅταν περνοῦ-
σαν οἱ μέρες καὶ δὲν κτυποῦσαν οἱ καμπά-
νες!

Τὶ ὅμως νὰ πρωτοεπιεῖ κανεὶς γιὰ τὸ
Πολεμικὸ μας Ναυτικὸ; Ἦδη ἀπὸ τὴν πρῶ-
τῆ ἡμέρα τοῦ πολέμου τὰ ὑποβρύχια καὶ τὰ
ἀντιτορπιλικά, ἀναπτύχθηκαν γιὰ νὰ ἐμπο-
δισθοῦν τυχὸν ἀποβάσεις τῶν ἰταλῶν καὶ ἡ
μεταφορὰ στρατευμάτων στὴν Ἀλβανία.
Συγχρόνως ποντίζονταν νάρκες στοῦ Σαρω-
νικό, Εὐβοϊκὸ καὶ Πατραϊκὸ κόλπο, ἐνῶ
ἀντιτορπιλικά μας βομβάρδιζαν ἰταλικὲς
θέσεις στὴν περιοχὴ τῶν Σαγιαδῶν ὅπου τὴν
πρῶτες μέρες τοῦ πολέμου εἶχαν φθάσει οἱ
Ἴταλοί. Ἄλλες μονάδες τοῦ στόλου περι-
πολοῦσαν στὴν Ἀδριατικὴ καὶ μάλιστα βομ-
βάρδιζαν καὶ τὴν Αὐλώνα. Ἐξαιρετὴ ἦταν
ἡ δράση τῶν ὑποβρυχίων καὶ τὸ ὄνομα π.χ.
Παπανικολῆς περνᾷ ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ.
Πόσα θὰ μπορούσε νὰ ἀναφέρει κανεὶς γιὰ
τὸν ἡρωῖσμό Ἀξιωματικῶν καὶ πληρωμά-
των ἂν ὑπῆρχε διαθέσιμος χώρος;

Ἡ μικρὴ μας ἀεροπορία ἐγίνε μεγάλη
μὲ τὰ καταρθώματά της. Μὲ καλὰ ἐκπαι-
δευμένους καὶ ἔτοιμους νὰ θυσιαθοῦν γιὰ
τὴν πατρίδα ἀεροπόρους ἔδρασε μὲ ἀνα-
γνωρίσεις, καταδιώξεις καὶ βομβαρδισμοὺς
ἰταλικῶν θέσεων καθὼς καὶ τὴν παντοειδῆ
ὑποστήριξη τῶν μαχόμενων μονάδων. Τέ-
τοια ἦταν ἡ αὐτοθυσία τῶν νεαρῶν ἀερο-
πόρων πού στὴν ἀερομαχίαις ὅταν ἐξαντλοῦ-
νταν τὰ πυρομαχικά τους ἢ εἶχαν βληθεῖ
ἀνεπανόρθωτα, διεμβόλιζαν τὸ ἐχθρικό ἀε-
ροπλάνο γιὰ νὰ βρεθοῦν καὶ τὰ δύο στοῦ ἔδα-
φος μὲ ὅ,τι αὐτὸ συνεπαγόταν.

Τὸ ἐξάμηνο τῆς ἀποκρούσεως καὶ ἐκδιώξεως τῶν εἰσβολέων πέραν τῶν συνόρων, ὁ τέλειος συντονισμὸς μαχομένων καὶ ἀμάχου πληθυσμοῦ μὲ πρωτοστατοῦσα τὴν Ἐκκλησία, ἀπέδειξαν ὅτι ἓνας λαὸς ποὺ θέλει νὰ ζήσει θὰ ἐπιζήσει ὅσον δύσκολες συνθήκες καὶ ἐὰν ἀντιμετωπίσει.

Τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα τῶν ἐνόπλων μας δυνάμεων καὶ ἡ εὐψυχία τῶν μετόπισθεν κατὰ τὴν διάρκειά τοῦ πολέμου, ἐκίνησαν τὸν παγκόσμιον θαυμασμὸ καὶ ἔτυχαν διεθνoῦς ἀναγνώρισεως μὲ δηλώσεις τῶν ἡγετῶν τοῦ Δυτικοῦ κόσμου, μὲ περιγραφὰς ξένων πολεμικῶν ἀνταποκριτῶν κ.λ.π. Καὶ ὑπῆρξε τότε μία ἀμίλλα, θὰ λέγαμε, πολιτικῶν, στρατιωτικῶν, διπλωματῶν καὶ δημοσιογράφων ποιοὺς θὰ ἐκθειάσει περισσότερο τὴ χώρα ἐκείνη ποὺ ἔδινε τὴν πρώτη νίκη τοῦ ἐλεύθερου κόσμου κατὰ τῆς τυραννίας.

Καὶ κάτι ὄχι ἐπουσιῶδες. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἑλλήνος ποὺ τόσο εἶχε δυσφημισθεῖ στὸ ἐξωτερικὸ λόγῳ τῆς ἀμορφωσιάς ἢ ἔστω τῆς ἔλλιπούς μορφώσεως τῶν πρώτων ἐλλήνων μεταναστῶν, τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνα, τώρα γινόταν σεβαστό. Οἱ Ἕλληνες τῆς διασποράς ποὺ ἡ χώρα τους μὲ τὴν καθολικὴ ἀντίσταση ἔδειχνε στοὺς συμμάχους ὅτι ὁ Ἄξων δὲν ἦταν ἀήττητος ἦταν τότε ὑπερήφανοι γιὰ τὴν καταγωγή τους καὶ μποροῦσαν πλέον νὰ ἐπικαλοῦνται ὄχι μόνον τὶς περιφημῆς τῆς ἀρχαιότητος ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπι-

τεύγματα τῆς νεώτερης Ἑλλάδας.

Συνοψίζοντας μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι ἡ 28/10/1940 ἦταν μία ἀκόμη «Μεγάλη Ὦρα» τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐπαιπε πλέον στὸ διεθνὲς πεδίο νὰ ἀντιμετωπίζεται ἡ χώρα μας ὡς ἓνα μικρὸ βαλκανικὸ κράτος ποὺ ὑπέφερε ἀπὸ τὴν ἐνδημοῦσα φτώχεια καὶ τὴν κακοδιοίκηση ποὺ προέβαλε ὡς ἄλλοθι τὴν προγονικὴ δόξα ἐνῶ ἦταν ἀνίκανο νὰ ἐξαρθεῖ πάνω ἀπὸ τὸν κύκλο τῶν καθημερινῶν φροντιδῶν του. Τὸ 1940 ὁ Ἑλληνισμὸς κατόρθωσε νὰ ἐξαλείψει αὐτὴν τὴν εἰκόνα. Στὸ ἐσωτερικὸ ἀναπτερώθηκε τὸ ἠθικὸ τοῦ λαοῦ καὶ ἀναζωογονήθηκε ἡ αὐτοπεποίθησή του. Γιατὶ ὅταν τὸ πρωτὶ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου σήμαινε ἡ καμπάνα τῆς Ἱστορίας, ἔφτανε συγχρόνως μία ἄλλη «Μεγάλη Ὦρα» γιὰ τὸν ἑλληνισμὸ! Καὶ ἡ ἀπάντησή του ὑπῆρξε συνέπεια τῆς συνειδητῆς βουλήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Αὐτὸ εἶχε γενικώτερη ἠθικὴ καὶ ἱστορικὴ σημασία καὶ ἀποτέλεσε ἓνα σημαντικὸ ἐπεισόδιο στὴν προαιώνια πάλη μεταξὺ τῶν δυνάμεων τοῦ Φωτὸς καὶ τῶν δυνάμεων τοῦ Σκότους. Τῆς Ἐλευθερίας καὶ τῆς Τυραννίας.

Ἀναπολοῦντες τὴν ἱερὰ μνήμη τῶν πεσόντων στὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς τυραννίας ἄς μὴν ξεχνᾶμε τὰ λόγια τοῦ Πατριάρχου Φωτίου: «ἀνέβησαν μὲν ἤδη πολλοὶ ἐπὶ τὸ δένδρον τοῦτο, ὃ καλούμενον ἔστι τυραννίς, κατέβη δὲ οὐδεὶς πάλιν, ἀλλὰ καταπίπτουσιν ἅπαντες».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΧ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Η ΥΠΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Εισαγωγή

Η μεγάλη μείωση των γεννήσεων στην Ελλάδα είχε ως συνέπεια τα τελευταία χρόνια οι θάνατοι να ξεπεράσουν τις γεννήσεις. Έτσι, αντί για φυσική αύξηση, είχαμε φυσική μείωση του πληθυσμού της χώρας, από το 1996 και έντεθεν.

Είναι γεγονός, ότι τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται μία αλλαγή στη μορφή της παραδοσιακής οικογένειας, σε όλες τις ανεπτυγμένες κοινωνίες, με τάσεις αύξησης των μονογονεϊκών, λεγομένων, οικογενειών. Ήδη στις Σκανδιναβικές χώρες, το ποσοστό των μονογονεϊκών οικογενειών έχει φθάσει το 40% περίπου. Στην εξέλιξη αυτή, οδήγησε το γεγονός, αφενός ότι πολλοί αποφασίζουν να κάνουν παιδιά εκτός γάμου και άφ' ετέρου, ότι τα διαζύγια έχουν δραματικά αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Τα φαινόμενα αυτά, εφόσον δεν αποτελούν πλέον εξαιρέσεις αλλά γίνονται ρουτίνα, δίδουν την εντύπωση ότι ο θεσμός του γάμου κλονίζεται, ή κλασική οικογένεια, που μέχρι τώρα αποτελούσε το κύτταρο της κοινωνίας, αλλάζει μορφή με ίσως άγνωστες τις περαιτέρω κοινωνικές ή άλλες συνέπειες.

Στην Ελλάδα διαπιστώνεται, ότι ο αριθμός των μονογονεϊκών οικογενειών ανέρχεται σε 200.000. Τα δε διαζύγια ανήλθαν, τα τελευταία 40 χρόνια, από 1/17 σε 1/5 με τάσιν συνεχώς αυξητική.

Τα προβλήματα είναι περισσότερα στις μονογονεϊκές οικογένειες, όπου μόνος του ο ένας γονιός έχει την ευθύνη της ανατροφής, του ή των παιδιών.

Παλαιότερα, ή πιο τυπική μορφή μονογονεϊκής οικογένειας ήταν ή μητέρα με ένα

ή περισσότερα παιδιά, χωρίς σύζυγο από χηρεία ή χωρισμό. Σήμερα, ή παρουσία ενός μόνο γονιού, δεν είναι πλέον μόνο ζήτημα άτυχίας, αλλά συχνά και προσωπική επίλογη.

Δύο σύντροφοι, όταν αποφασίζουν να παντρευτούν, δεν θεωρούν ότι θα παραμείνουν μαζί για το υπόλοιπο της ζωής τους, ακόμα και αν έχουν αποκτήσει ένα ή και περισσότερα παιδιά. Αντίθετα, επιλέγουν τη λύση του διαζυγίου και όχι τη λύση των συμβιβάσμων, σε περίπτωση διαφωνίας ή άπιστίας για παράδειγμα.

Αίτια αύξησης των διαζυγίων

Η δραματική αύξηση των διαζυγίων σήμερα, έχει θέβαια, πολλά αίτια.

Η χειραφέτηση της γυναίκας, ή οικονομική της ανεξαρτησία στην εποχή μας, της δίνει την δυνατότητα να αποφασίζει με μεγαλύτερη ευκολία τη λύση του διαζυγίου σε περίπτωση δυσκολίας του γάμου.

Ο εγωϊσμός που καλλιεργείται στα νέα παιδιά, από τον τρόπο που διαπαιδαγωγούνται από τους σημερινούς γονείς, ή παροχή των πάντων αφειδώς, με την δικαιολογία να μη χάσουν χρόνο τα παιδιά από το διάβασμά τους και άλλα παρόμοια, δημιουργούν χαρακτήρες, οι όποιοι συνεχίζουν να γίνονται απαιτητικοί, με αποτέλεσμα να είναι αναπόφευκτες οι συγκρούσεις.

Στην σημερινή μεταβιομηχανική και μεταμοντέρνα κοινωνία, που την χαρακτηρίζει ή έλλειψη επικοινωνίας, με την κυριαρχία του πανοεξουαλισμού, ήταν φυσικό να προκληθεί κρίση στον θεσμό του γάμου. Ακόμη και συνθήματα όπως: «ή οικογένεια

εύνουχίζει» έχουν κυκλοφορήσει. Η μοναξιά του σύγχρονου ανθρώπου, ο άκρατος φεμινισμός, το δύσκολο επαγγελματικό περιβάλλον της σημερινής γυναίκας, οι νέες αντιλήψεις περί του sex, ο άμετρος εγωισμός, είναι μερικά από τα αίτια, που έφεραν την κρίση στο γάμο και οδήγησαν στην υπογεννητικότητα, που απειλεί την ελληνική κοινωνία σήμερα.

Εκτός αυτού, η συνεχής παρέμβαση των γονέων, κυρίως των Ελλήνων γονέων με την έννοια της προστασίας του παιδιού τους μετά το γάμο του, από αγαθή πάντοτε πρόθεση, υπεرتونίζοντας τα ελαττώματα του ή της συζύγου, δημιουργεί ένα κλίμα, άκρως δυσμενές για τις σχέσεις του ζευγαριού. Κάθε γονιός, θέλει να επιτύχει την καλύτερη επιλογή συντρόφου για το παιδί του, με τα κριτήρια τα δικά του. Στις περισσότερες περιπτώσεις όμως, οι επιλογές των παιδιών δεν είναι εκείνες που θα επιθυμούσαν οι γονείς. Το αποτέλεσμα αυτής της άσυμφωνίας, οδηγεί σε διαφωνίες μεταξύ γονέων και παιδιών και στη συνέχεια μεταξύ των ζευγαριών.

Για την βελτίωση των σχέσεων των δύο φύλων, είναι απαραίτητη η κατανόηση των διαφορών τους.

Το γεγονός ότι η γυναίκα αντιδρά κυρίως συναισθηματικά, ενώ ο άνδρας κυρίως με τη λογική, είναι μία ουσιαστική διαφορά μεταξύ των δύο φύλων, που δημιουργεί παρεξηγήσεις μεταξύ των ζευγαριών και οδηγεί σε διαφωνίες και συγκρούσεις. Η κατανόηση του τρόπου αντίδρασης εκατέρωθεν μπορεί να αποδεί σωτήρια για μία σχέση.

Σε πολλές περιπτώσεις το διαζύγιο είναι ή αναγκαία λύση σε μία σχέση που ή συνέχισή της θα ήταν άκρως προβληματική. Έτσι μπορεί να ισχυρισθεί κανείς, ότι ένα διαζύγιο, είναι καλύτερο από έναν κακό γάμο.

Το διαζύγιο αποτελεί μία μείζονα δοκιμασία, για όλη την οικογένεια, από κάθε άποψη: Ψυχολογική, κοινωνική, ήθικη και

οικονομική.

Όταν ή λύση του γάμου γίνεται με κοινή συναίνεση, τα πράγματα είναι απλά. Όταν όμως ή λύση του γάμου είναι επιθυμία του ενός μόνο συζύγου, τότε ανακύπτει το πρόβλημα, με ποιές προϋποθέσεις θα πρέπει να λυθεί ο γάμος.

Ο γάμος από την ίδια του τη φύση δημιουργεί κοινότητα βίου μεταξύ των συζύγων. Συνεπάγεται, έπομένως, περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας του κάθε συζύγου.

Η αύξηση του αριθμού των διαζυγίων που παρατηρείται στις στατιστικές, όταν το δίκαιο για το διαζύγιο καθίσταται πιο ελαστικό, είναι όσο και αν αυτό ήχει παράδοξα, ένα θετικό γεγονός, αφού παρουσιάζει σε μεγάλο βαθμό, την πραγματική κατάσταση.

Στην Παλαιά πόλη των Ίνδιων, την Agra, υπάρχει ή εξής έπιγραφή που συνοψίζει λακωνικά μία αυτόνομη αλήθεια. Κατά τον πρώτο χρόνο της βασιλείας κάποιου αυτοκράτορα, το διαζύγιο καταργήθηκε. Την έπομένη χρονιά γράφει ή έπιγραφή: Ο αριθμός των γάμων μειώθηκε κατά τρεις χιλιάδες, οι μοιχείες αύξηθηκαν κατά έπτά χιλιάδες, τριακόσιες γυναίκες κήκκαν στην πυρά, γιατί δηλητηρίασαν τους άνδρες τους και έβδομήντα πέντε άνδρες κήκκαν και αυτοί, γιατί δολοφόνησαν τις γυναίκες τους. Τα έπιπλα που καταστράφηκαν στα σπίτια, εκτιμήθηκαν, ότι κόστισαν τρία εκατομμύρια ρουπίες. Έστερα από όλα αυτά ο αυτοκράτορας επανέφερε το διαζύγιο.

Πολλές φορές όμως, το διαζύγιο δημιουργεί περισσότερες δυσκολίες από όσες υποτίθεται ότι θα έλυνε, ιδίως όταν υπάρχουν παιδιά.

Πολλοί κοινωνιολόγοι υποστηρίζουν, ότι τα όφελή του διαζυγίου έχουν υπερεκτιμηθεί. Τα λιγότερα εύτυχημένα μέλη της κοινωνίας είναι τα διαζευγμένα.

Πολλά προβλήματα του έγγαμου βίου λύνονται με την πάροδο του χρόνου, και τα παντρεμένα ζευγάρια διαπιστώνουν ότι

σιγά σιγά γίνονται πιά εύτυχισμένα. Μάλιστα μία μελέτη δείχνει, ότι σχεδόν 8 στους 10 ανθρώπους, οι όποιοι ήταν πολύ δυστυχισμένοι στην πρώτη περίοδο του γάμου τους, είχαν εύτυχισμένο γάμο ύστερα από πέντε χρόνια.

Έτσι, ακόμη και όταν υπάρχουν σοβαρά προβλήματα, τα άνδρόγυνα, είναι προς όφελος τους να μην σπεύδουν να πάρουν διαζύγιο.

Ο θεσμός του γάμου στην ελληνική κοινωνία

Σε παλαιότερες εποχές που οι κοινωνικές συνθήκες ήταν διαφορετικές, ή επιλογή του / τής συζύγου δεν ήταν ελεύθερη προσωπική επιλογή του ενδιαφερομένου, αλλά της οικογένειας, κυρίως των γονέων. Να θυμίσουμε τη Σοφία Σλήμαν σύζυγο του Έρρίκου Σλήμαν (με μεγάλη διαφορά ηλικίας) γνωστού από τις άνασκαφές της Τροίας. Είχε πει: «οι γονείς μου άποφάσισαν», σαν να ήταν το φυσιολογικότερο πράγμα στον κόσμο. Οι κοπέλες συνήθως, περίμεναν να τους προξενέσουν ένα γαμπρό και ήταν ψυχολογικά προετοιμασμένες να τον δεχθούν, γιατί σπανίως είχαν άλλη επιλογή.

Γι' αυτό ο γάμος, τότε, έθεωρείτο λαχειό.

Άκόμα και στη δεκαετία του 1960 το συνοικέσιο στην ελληνική κοινωνία ήταν συνηθέστατο φαινόμενο. Για την κρατούσα νοοτροπία της εποχής, γράφει η Βάνα Χριστοπούλου - Κοκκίνου στο βιβλίο της «Μία συνηθισμένη ιστορία», ότι όταν νεαρή φοιτήτρια ιατρικής γνώρισε και παντρεύτηκε τον άνδρα της, τότε νεαρό γιατρό και σήμερα γνωστό καρδιολόγο Διον. Κόκκινο, ένας θεϊός της, σκανδαλίστηκε όταν έμαθε πως οδηγήθηκε στο γάμο «άπο αίσθημα» και συνέστησε στον πατέρα της να λείπει πως ήταν άπο συνοικέσιο, καθ' ότι σοβαρότερο. Δεν θα ταίριαζε δηλαδή σε μιá καθώς πρέπει κοπέλα να βρει μόνη της τó γαμπρό. Εύτυχώς, οι εποχές εκείνες πέρα-

σαν άνεπιστρεπτι και ο γάμος είναι προσωπική επιλογή του καθενός με άτομική του ευθύνη.

Έντούτοις, αυτή ή ευθύνη είναι πολύ μεγάλη και άπαιτεί πολύ ώριμη σκέψη. Γάμοι που γίνονται τυχαία, διαστικά, χωρίς ώριμη σκέψη, άπο ύποχρέωση ή λόγω μιās άνεπιθύμητης έγκυμοσύνης, μοιραία θα καταλήξουν σε κρίση, με συχνό άποτέλεσμα τó διαζύγιο.

Κάποιες φορές διαλέγουμε σύζυγο, έχοντας άνεδαφικές πεπειθήσεις, παράλογες άπαιτήσεις και προσδοκίες. Ο άρχικός ένθουσιασμός της πρώτης γνωριμίας, ο έρωτας που είναι τυφλός, δεν έξασφαλίζουν την μονιμότητα της σχέσης.

Είναι τόσοι άλλοι παράγοντες, που δυστυχώς, παίζουν άποφασιστικό ρόλο στις σχέσεις των δύο ανθρώπων, που πρέπει κανείς να πιστεύει πολύ στον θεσμό, για να είναι σε θέση να άντιμετωπίσει όλες τις δυσκολίες που θα προκύνουν.

Ο γάμος είναι μία μορφή προσγειώσης, που πρέπει να είναι και οι δύο προετοιμασμένοι κατάλληλα, ώστε αυτή ή προσγειώση να είναι, όσο τó δυνατόν, πιά όμαλή. Σε άντίθετη περίπτωση, οι συγκρούσεις θα είναι άναπόφευκτες.

Άκουσα σε ραδιοφωνική έκπομπή για ένα ζευγάρι νεόνυμφων, που όταν έφθασαν στο ξενοδοχείο, στο γαμήλιο ταξίδι τους, τηλεφώνησαν στους γονείς τους, ότι τó προσωπικό του ξενοδοχείου, είχε στρώσει ροδοπέταλα στο διάδρομο μέχρι τó δωμάτιο και ότι αυτό ήταν μία ευχάριστη έκπληξη. Οι γονείς σκέφθηκαν ότι θα μπορούσαν να κάνουν και εκείνοι τó ίδιο. Έτσι, όταν τó ζευγάρι επέστρεψε άπο τó γαμήλιο ταξίδι, βρήκε τó διάδρομο με ροδοπέταλα στρωμένο μέχρι τó δωμάτιο και μιá μεγάλη επιγραφή επάνω στο κρεβάτι: «Ροδοπέταλα τέλος». Η ιστορία θέλει να δείξει, ότι κάποια στιγμή ή ευχάριστη περίοδος του φλέρτ, της ξεγνοιασιάς και της άνεμελιάς τελειώνει και πρέπει κανείς να άσχοληθεί και με πεζά πράγματα της καθημερινότητας, που

είναι απόλυτως απαραίτητα. Κάποιος πρέπει να φροντίσει για τα ψώνια, την τακτοποίηση του νοικοκυριού, τους λογαριασμούς κ.λ.π. Αυτό δὲν σημαίνει, ὅτι ἡ ζωὴ ἔγινε χειρότερη ἢ ὅτι δὲν ἔχει πλέον ἐνδιαφέρον.

Βεβαίως οἱ δυσκολίες τοῦ γάμου ἦταν καὶ εἶναι πολὺ μεγάλες, ὅταν δύο ξένοι μεταξὺ τους ἄνθρωποι, εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ζήσουν μαζί τὸ ὑπόλοιπο τῆς ζωῆς τους. Εἶναι ἐπομένως προφανές ὅτι θὰ χρειαστεῖ νὰ γίνονται συνεχῶς ἀμοιβαῖες ὑποχωρήσεις καὶ κατανόηση τοῦ ἐνὸς γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ ἄλλου. Ὡς ἐκ τούτου, εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ προληπτικὴ ἔρευνα τοῦ χαρακτῆρα τοῦ ἢ τῆς ὑποψήφιας συζύγου. Οἱ ἀρχές του, οἱ σκέψεις καὶ τὰ ὄνειρά του, ἡ καταγωγή του, οἱ γονεῖς του καὶ ὁ κύκλος γνωριμιῶν του, εἶναι στοιχεῖα πού θὰ παίξουν ρόλο στὸ γάμο τους καὶ ἀναπόφευκτα θὰ ἐπηρεάσουν τὶς σχέσεις τους. Μία ἰταλικὴ παροιμία λέει: «Ἔχε τὰ μάτια ὀρθάνοιχτα πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο καὶ μισόκλειστα μετὰ».

Στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ γραμματεία γίνεταί συχνά λόγος γιὰ τὸ γάμο. «... εἰ γαμητέον ἀπὸ θεῶν, ὅτι οὗτοι οἱ εὐρόντες καὶ δεῖξαντες τοὺς γάμους τοῖς ἀνθρώποις» «... τοῦ μὲν θηριώδους καὶ πεπλανημένου βίου ἀπηλλάγησαν, βίον δὲ ἡμερον καὶ τεταγμένον ἔσχον διὰ τοῦ γάμου». «Καὶ πρὸς λύπας δὲ καὶ τὰ δυσχερῆ τὰ ἐν τῷ βίῳ γάμος χρησιμώτατος κουφότερα ταῦτα παρασκευάζων ὡσπερ φορτία...» (Διονύσιος Ἀλικαρνασεύς, 1ος π. Χ. αἰ. Ρητορικὴ), δηλαδὴ «Ἐὰν πρόκειται κάποιος νὰ συνάψῃ γάμον ἀπὸ θεοῦ ἄρξασθαι, διότι αὐτοὶ εἶναι οἱ εὐρόντες καὶ ἐπιδειξαντες τοὺς γάμους εἰς τοὺς ἀνθρώπους». «... ἐκ τοῦ θηριώδους καὶ πολυπλανήτου βίου ἀπηλλάγησαν -οἱ ἄνθρωποι- καὶ ἀπέκτησαν βίον ἡμερον καὶ τακτοποιημένον διὰ τοῦ γάμου». «... ἀλλὰ ὁ γάμος εἶναι χρησιμώτατος καὶ ὡς πρὸς τὶς λύπες καὶ τὶς δυσχέρειες τοῦ βίου καὶ ὅλα αὐτὰ ὡς φορτίον, τὰ καθιστὰ ἐλαφρότερα...».

Ὁ Κλεόβουλος ὁ Ρόδιος (6ος π. Χ. αἰ) συμβουλεύει: Γαμῆν ἐκ τῶν ὁμοίων: Νὰ παντρεύεσθε ἀπὸ τοὺς ὁμοίους σας. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ Πλούταρχος (50 - 120 μ. Χ.) «Τοῖς τοίνυν ἐπιθυμοῦσιν ἐνδόξων τέκνων γενέσθαι πατράσιν ὑποθεῖμην ἂν ἔγωγε μὴ ταῖς τυχοῦσας γυναῖξι συνοικεῖν, λέγω δ' οἶον ἑταῖραις ἢ παλλακαῖς», δηλαδὴ, σὲ ὅσους θέλουν νὰ γίνουν πατέρες ἀξιόλογων παιδιῶν νὰ μὴν παντρεύονται ὅποιες γυναῖκες τύχει λ.χ. ἑταῖρες ἢ παλλακίδες κ.λ.π.

Ὁ Χριστιανισμὸς χαρακτηρίζει τὸ γάμο μυστήριον καὶ ἐπικαλεῖται ἐπίσης τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ: «ὅτι παρὰ σοῦ ἀρμόζεται ἀνδρὶ γυνή», λέει μία εὐχὴ στὴν τελετὴ τοῦ γάμου. Ὁ Θεὸς ἐξ ἀρχῆς «ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς (Γεν. 1, 27)» μὲ ἰδιαιτέραν σωματικὴν δομὴν δι' ἕκαστον φύλον καὶ ἰδιαιτέρες φυσικὲς ικανότητες τόσον πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς ὅσον καὶ πρὸς τεκνογονίαν.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος πρὸς Κορινθίους «... διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω, τῇ γυναικὶ ὁ ἄνθρωπος τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλὰ ἡ γυνή... «Μὴ ἀποστερεῖται ἀλλήλους... Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐὰν μείνωσιν ὡς καγώ, «εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεῦνται γαμῆσάτων» κρεῖττον γὰρ ἐστὶν γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι (Α' Κορινθ. 7, 1 - 9).

Δηλαδὴ ἕκαστος τῶν συζύγων ἀνήκει εἰς τὸν ἄλλον καὶ ἔχει ἀνάγκη τοῦ ἄλλου πρὸς χαλιναγώγησιν τῶν ἐνοστικῶν του. Εἰς τὸν γάμον ἡ ἐρωτικὴ σαρκικὴ σχέσις εἶναι ἀπολύτως ὑποχρεωτικὴ καὶ γιὰ τοὺς δύο συζύγους ἐκτὸς ἂν ὑπάρχει κοινὴ συναίνεσις καὶ συμφωνία, πρὸς ἐπίδιωξιν ἀνωτέρας πνευματικῆς ζωῆς. Ἄλλως, ἡ ἄρνησις τοῦ ἐνὸς νὰ ικανοποιήσῃ τὴν φυσικὴν ὀρμὴν καὶ τὴν σωματικὴν ἀνάγκη τοῦ ἄλλου, συνιστᾷ παράβασις τοῦ θείου θελήματος.

Κατὰ τὸν Ἰερὸν Χρυσόστομον «ἐδόθη

μὲν καὶ παιδοποιῶν ἔνεκεν ὁ γάμος, πολλῶ δὲ πλέον ὑπὲρ τοῦ σβέσαι τὴν τῆς φύσεως πύρωσιν».

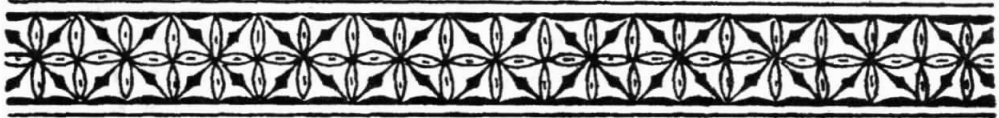
Κατὰ τὴν χριστιανικὴ πίστη ὁ γάμος νοεῖται καὶ «ὑπάρχει» ὡς ἀνθρώπινος δεσμός «μυστηριακός» καὶ διατηρεῖται τόσο καλύτερα ὅσο στὴ διαπροσωπικὴ σχέση αὐτὴ λειτουργεῖ ἡ συνεργατικότητα, ἡ στοργικότητα, ἡ «ἀνοχὴ ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ», ἡ συγχωρητικότητα.

Δρ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΠΕΛΙΟΣ

Μαιευτὴρ - Χειρουργὸς - Γυναικολόγος

Βιβλιογραφία:

- 1) John Gray: «Ἄνδρες ἀπὸ τὸν Ἄρη, Γυναῖκες ἀπὸ τὴν Ἄφροδίτη». Ἐκδόσεις Φυτράκη 1995.
- 2) Κική Φιλίππιδου: «Ἡσαῖα χόρευε... κι ἕστερα τί;». Ἐκδόσεις Ἐμπειρία. Ἐκδοτικὴ 2004.
- 3) Μερὸπὴ Σπυροπούλου: «Διὰ γυναικὸς πηγάζει...». Ἐκδόσεις τῶν Φίλων 2003.
- 4) Sharon Wegscheider - Cruse «Μάθε νὰ ἀγαπᾶς τὸν ἑαυτό σου». Ἐκδόσεις Κριτικὴ 2002.
- 5) Γιάννης Τσαμασίρης: «Ψυχολογικὲς παράμετροι στὸ γάμο», ἔνθετο Ἐλευθεροτυπία 20. 08. 2001.
- 6) Φ. Σκορίνη Παπαρηγοπούλου: «Τί σημαίνει λύνω τὸ γάμο», ἔνθετο Ἐλευθεροτυπία 20. 08. 2001.
- 7) Θ. Κ. Παπαχρίστου: «Ἡ ἀποδραματοποίηση τοῦ διαζυγίου», ἔνθετο Ἐλευθεροτυπία 20. 08. 2001.
- 8) Μητροπολίτης Λέρου - Καλύμνου - Ἀστυπάλαιας Νεκτάριος: «Κρίση τοῦ γάμου, αὔξηση διαζυγίων καὶ ὑπογεννητικότητα», στὸ Δ. Λώλης «Υπογεννητικότητα». Ἐκδόσεις Παρисяάνος 2001.
- 9) Νίνα Κομνηνοῦ: «Μονογονεϊκὲς οἰκογένειες ὡς αἴτιο ὑπογεννητικότητας», στὸ Δ. Λώλης «Υπογεννητικότητα». Ἐκδόσεις Παρисяάνος 2001.
- 10) Χρήστος Βούλγαρης: «Ἡ ὀρθόδοξος θεολογικὴ προσέγγιση στὸ δημογραφικὸ πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος», στὸ Δ. Λώλης «Υπογεννητικότητα». Ἐκδόσεις Παρисяάνος 2001.
- 11) Μανόλης Δρεττάκης: «Δημογραφικὲς ἐξελίξεις στὴν Ἑλλάδα» 1996.
- 12) Βάνα Χριστοπούλου - Κοκκίνου: «Μιὰ συνηθισμένη ἱστορία». Ἐκδόσεις Φιλιππότη 1987.
- 13) Ἄννα Τζιροπούλου - Εὐσταθίου: «Ὀλίγα στοιχεῖα περὶ τοῦ γάμου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα». Ἑλληνικὴ Ἄγωγὴ ἀριθμ. φύλλου 22 / 75 σελ. 18 - 25.
- 14) Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Κουλιουμτζόγλου: «Γνωριμία πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο». Ἐκδόσεις Πουρνάρα, Θεσσαλονίκη 2001.
- 15) «Ἀκολουθία τοῦ γάμου» Μικρὸν Εὐχολόγιον. Ἐκδοσις Ἀποστολικῆς διακονίας.
- 16) Πλούταρχος Ἠθικά. «Περὶ παίδων ἀγωγῆς». Τόμος 1ος ἐκδόσεις Κάκτος.
- 17) Ἀπάνθημα Σοφίας. «Ἀρχαῖα ρητὰ & Ἀποφθέγματα». ΟΕΕ ΑΤΛΑΣ.

ΤΑΞΕΙΔΙ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

«Διαβάς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν»
(Πράξ. ις' 9)

Γιὰ τὴν ἐφειτενὴ ἐκδρομὴ τῆς Χ. Ε. Ε. ἐπιλέχθηκε ἡ κεντρικὴ Μακεδονία μὲ ὀρημητῆριο τὴν πόλιν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Πενήντα μέλη καὶ φίλοι τῆς Ἐνώσεώς μας τὴν Παρασκευὴ 8 Ἰουλίου ἀφήνουμε τὸ κλεινὸν ἄστυ καὶ μέσω Κηφισιάς μπαίνουμε στὴν ἐθνικὴ ὁδὸ γιὰ Θεσσαλονίκη. Πρώτη συλλογικὴ ἐνέργεια ἡ προσευχή. Ψάλλουμε καὶ μέρη τῆς Δοξολογίας.

Ἡ κυρία Τίνα Οἰκονομίδου - Χαρμοῦς, τοῦ ταξιδιωτικοῦ γραφείου, ποῦ ἔχει ἀναλάβει τὴν ὀργάνωση τῆς ἐκδρομῆς, μᾶς μιλά γιὰ τὴν Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίου Γεωργίου στὴ Μαλεσίνα, πρῶτο σταθμὸ - προσκύνημα. Ἀφοῦ διασχίσουμε τὴν κωμόπολιν Μαλεσίνα φθάνουμε στὴ Μονὴ ὅπου μᾶς ὑποδέχονται οἱ δύο Μοναχὲς καὶ ὁ κ. Κώστας Καραστάθης. Δάσκαλος ἀπὸ τὴν Μαλεσίνα καὶ βραβευμένος λογοτέχνης ὁ κ. Καραστάθης - ἔχει γράψει διβλλίον γιὰ τὴν Μονὴ αὐτὴ - μᾶς ἐκθέτει συνοπτικὰ τὴν ἱστορία τῆς Μονῆς καὶ μέσα στὸν σύγχρονο Ναὸ καὶ στὸν παλαιό, κατεστραμένο, σταυροειδῆ μετὰ τρούλλον, μερικῶς ἀναστηλωμένο. Τὸ θεατρικὸ ἔργο του «Οἱ Ὅμηροι» δίνει μιὰν ἰδέαν γιὰ τὸν ρόλο καὶ τὴν δράση τῆς Μονῆς κατὰ τὴν τουρκοκρατία καὶ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1821 στὴ Λοκρίδα.

Μετὰ τὸ γεῦμα σὲ Σ.Ε.Α., συνεχίζουμε τὸ ταξίδι διασχίζοντας τὴν Θεσσαλία. Μία σύντομη στάση, πρὶν ἀπολαύσουμε τὴν ὁμορφιὰ τῶν Τεμπῶν. Τὸ κάστρο τοῦ Πλαταμῶνα ὑπενθυμίζει τὸ σύνθημα

«ὄρθοι στὰ τεῖχη τῆς καρδιάς» καὶ τὴν ἀνάγκη γιὰ ἀγρυπνὴ ἄμυνα ἐναντὶ ἐπιβουλῶν γιὰ τὰ πάτρια, κερδισμένα μὲ τόσες θυσίες. Ἀριστερά μας ὁ ἐπιβλητικὸς ὄγκος τοῦ Ὀλύμπου, στὰ πόδια του τὸ Λιτόχωρο.

Μετὰ τὴν Κατερίνη κατευθυνόμαστε πρὸς τὴν Βεργίνα. Ἡ κ. Τίνα Χαρμοῦς μᾶς ξεδιπλώνει τὴν ἱστορία τῆς περιοχῆς ἀπὸ τὸ 1100 π. Χ. μέχρι τὴν ρωμαιοκρατία. Πρωτεύουσες διαδοχικὰ, Αἰγές, Πέλλα. Τὰ εὐρήματα τοῦ ἀνασκαφικοῦ ἔργου τοῦ Μανόλη Ἀνδρόνικου δὲν πλούτισαν μόνο τὴν ἑλληνικὴ καὶ παγκόσμια πολιτιστικὴ κληρονομιά. Ἀποτελοῦν καὶ ἀδιάσειστα ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴν ἑλληνικότητα τῆς Μακεδονίας ἀπὸ ἀρχαιότατους χρόνους. Τὰ ἐκθέματα ποῦ θαυμάζουμε στὸ μουσεῖο τῆς Βεργίνας μαρτυροῦν μεγάλη εὐμάρεια καὶ ὑψηλὸ ἐπίπεδο πολιτισμοῦ. Ὁ Ἀρχέλαος (413 - 399 π. Χ.) ἔκανε τὴν αὐλὴ του κέντρο γραμμάτων καὶ τεχνῶν. Σ' αὐτὴν πέρασε τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ὁ τραγικὸς ποιητὴς Εὐριπίδης. Στὸ μουσεῖο παρακολουθοῦμε πολὺ κατατοπιστικὴ προβολὴ γιὰ τὴν ἀνασκαφὴς τοῦ Μανόλη Ἀνδρόνικου καὶ τὰ πολύτιμα εὐρήματα.

Διασχίζουμε ἕνα κάμπο μὲ ὄπωρῶνες καὶ ἀφοῦ διασκελίσουμε τοὺς ποταμοὺς Ἀλιάκμονα, Λουδία, Ἀξιὸ καὶ Γαλλικὸ φθάνουμε στὴ Θεσσαλονίκη. Στὴν αἴθουσα τῆς Χριστιανικῆς Κινήσεως μᾶς ὑποδέχονται ὁ π. Ἰγνάτιος καὶ ὁ κ. Εὐάγγελος

λος Ἀλιβάνογλου τῆς Ἀδελφότητος Θεολόγων «ΖΩΗ» καὶ συνεργάτες τους. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴ προσφωνήσεων, χαιρετισμῶν καὶ εὐχῶν (π. Ἰγνάτιος - κ. Μιχαὴλ Μηλίγκος, πρόεδρος τῆς Χ. Ε. Ε.) μᾶς ἐνημερώνουν γιὰ τὶς δραστηριότητές τους, τὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζουν. Ἀκοῦμε μιὰ συνοπτικὴ ἐκθεση τῆς ἱστορίας τῆς συμπρωτεύουσας καὶ μέσω ἀναφορᾶς ναῶν καὶ ἄλλων μνημείων ἔχουμε σύντομη «ξενάγηση» στὴ Βυζαντινὴ Θεσσαλονίκη. Κατάλυση σὲ σύγχρονο ἄνετο ξενοδοχεῖο.

Σάββατο 9 Ἰουλίου. Ἀφήνουμε τὴν νύμφη τοῦ Θερμαϊκοῦ μὲ κατεύθυνση βορειοδυτικὴ, πρὸς Γουμένισσα. Ὁ κ. Γεώργιος Παπαδημητρίου, τακτικὸς συνεργάτης τοῦ Περιοδικοῦ αὐτοῦ μὲ ἄρθρα ἱστορικοῦ περιεχομένου, μᾶς ἐνημερώνει γιὰ τὴν δράση τῶν Σκοπιανῶν στὴν περιοχή καὶ τὴν μαρτυρία ποὺ δίνει ἡ Ἱερὰ Μονὴ Ὁσίου Νικοδήμου. Φάρος πνευματικὸς καὶ ἔθνικὸς ὑψώνεται πάνω σὲ λόφο κοντὰ στὸ χωριὸ Πεντάλοφο στοὺς πρόποδες τοῦ ὄρους Πάϊκο. Στὴ Μονὴ ἔχουμε Θ. Λειτουργία, τελεῖται μνημόσυνο τῶν κεκοιμημένων μελῶν τῆς Ἐνώσεώς μας καὶ τοῦ μακαριστοῦ Ἀπόστολου Κουτούγια, ποὺ εἶχε χρηματίσει ὀμαδάρχης (Χ.Μ.Ο.) τοῦ π. Χρυσοστόμου, Ἡγουμένου τῆς Μονῆς. Οἱ γυναῖκες, ποὺ δὲν μποροῦν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ Περιδῶλι τῆς Παναγίας, εἶχαν τὴν εὐκαιρία νὰ παρακολουθήσουν Θ. Λειτουργία μὲ τὸ Ἁγιορείτικο τυπικὸ, γιατί ἡ Μονὴ εἶναι μετόχι τῆς Σιμωνόπετρας τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Στὸ ἀρχονταρῖκι προσφωνήσεις (κ. Μηλίγκος - π. Χρυσόστομος), κέρασμα, συζήτηση. Ξενάγηση στοὺς χώρους τῆς Μονῆς, φωτογραφίες.

Μετὰ τὸ γεῦμα στὴ Μονὴ φεύγουμε γιὰ τὰ ὄχυρά τοῦ Ροῦπελ. Διασχίζουμε τὴν πεδιάδα ποὺ ἀρδεύουν ὁ Ἀξιὸς καὶ ὁ Γαλλικός. Δυτικὰ τὸ Πολύκαστρο, ἀνατολικὰ

τὸ Κιλκίς. Στὸ ὕψος τοῦ Δροσάτου καὶ στὰ δυτικὰ λαμπυρίζει ἡ λίμνη τῆς Δοϊράνης καὶ διακρίνεται ἡ ὁμώνυμη πόλη στὶς νότιες ὄχθες τῆς. Μεγάλὴ διαδρομὴ, ποικιλία τοπιῶν. Ὁ κ. Παναγιώτης Γεωργουλέας μᾶς ἐνημερώνει γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν ὄχυρῶν τῆς Γραμμῆς Μεταξά (τεχνικὰ στοιχεῖα κ.λ.π.), τὴν σημασία τους, τὶς μάχες ποὺ ἔγιναν μὲ τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα, ποὺ τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1941 προσπάθησαν μὲ ἰσχυρὲς δυνάμεις νὰ μποῦν στὴ Ἑλλάδα, ἀπὸ τὴν κοιλάδα τοῦ Στρουμόνα. Συμπληρώνει ὁ κ. Γ. Παπαδημητρίου.

Πάνω στὸν λόφο τοῦ ὄχυροῦ Ροῦπελ στρατιωτικὸς μᾶς ἐνημερώνει ἐμπεριστατωμένα (γεωγραφικὸ στίγμα τῶν ὄχυρῶν, κατασκευὴ καὶ ὀργάνωση, ἐπὶ ἀνδρωσὴ τους κ.λ.π.) καὶ ξαναζωντανεύει τὴν ἐποποιῖα τῆς ἀντιστάσεως ποὺ πρόβαλαν στοὺς ἐπιτιθέμενους Γερμανοὺς (ἀεροπορία, πυροβολικὸ, τεθωρακισμένα) οἱ Ἕλληνες μαχητὲς. Νιώθουμε ἀπέραντο θαυμασμὸ γιὰ τὴν γενναϊότητα καὶ τὴν ἀταπάρνησή τους. Μπροστὰ σὲ δύο μαρμάρινες στήλες μὲ τὰ ὀνόματα τῶν πεσόντων ἡρώων ψάλλουμε τὸν Ἐθνικὸ Ὕμνο. Ρίγη συγκινήσεως μᾶς διαπερνοῦν. Ἐπισκεπτόμαστε τὸν ὑπόγειο λαβύρινθο τοῦ ὄχυροῦ. Στὸ προθάλαμο οἱ φωτογραφίες καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μαχητῶν. Μιὰ πινακίδα ἐκφράζει λιτὰ τὴν ἀποφασιστικότητά τους νὰ μείνουν στὴν ἐπαλξὴ τοῦ χρέους μέχρι θανάτου: ΤΑ ΟΧΥΡΑ ΔΕΝ ΣΥΝΘΗΚΟΛΟΓΟΥΝ, ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ.

Στὴ συνέχεια ἐπισκεπτόμαστε τὸ Ἱερὸ Ἑσχαστήριο τοῦ Τιμίου Προδρόμου, κοντὰ στὸ Ἀκριτοχώρι. Σαράντα νεαρὲς Μοναχὲς ἡ δύναμη τοῦ Ἑσχαστηρίου. Νεόδμητο, ἐντυπωσιάζει μὲ τὴν καθαριότητα καὶ τὴν καλαισθητὴ κτισμάτων καὶ χώρων. Παρακολουθοῦμε μέρος τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ κατόπιν στὸ ἀρχονταρῖκι δεχόμαστε τὴν πατροπαράδοτη φιλοξενία (καφές, ἀναψυκτικὰ, γλυκὸ). Φίλη τῶν στε-

λεχῶν τῆς Ἀδελφότητος «ΕΥΣΕΒΕΙΑ» ἢ Ἑγουμένη, μᾶς ἐκθέτει τὴν ἱστορία τοῦ Ἑουχαστηρίου. Ἀποτελεῖ καὶ αὐτὸ μιὰ ἐπαλξὴ ἐθνικὴ καὶ πνευματικὴ κοντὰ στὰ ἑλληνοβουλγαρικὰ σύνορα.

Πρὸς βορρᾶν ὁ καταπράσινος ὄγκος τοῦ ὄρους Κερκίνη. Κατηφορίζουμε πρὸς τὴν λίμνη Κερκίνη, γιὰ τὴν ὁποία μᾶς μιλά ἡ κ. Τίνα Χαρμοῦς. Εἶναι ἓνας προστατευόμενος ὑδροβιότοπος. Σχηματίσθηκε μετὰ τὴν κατασκευὴ (1932) φράγματος στὸν ποταμὸ Στρυμόνα ποῦ κατεβαίνει ἀπὸ τὴν Βουλγαρία καὶ περνᾷ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ὄρη Κερκίνη (Μπέλες) δυτικὰ καὶ Ὀρβιλος, Βροντοῦ ἀνατολικά. Ἡ περιοχὴ μὲ τὴν ποικιλία καὶ τὸν πλοῦτο τῆς χλωρίδας καὶ πανίδας τῆς παρουσιάζει ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον. Ἡ εἰκόνα τῆς προσλαμβάνει ἰδιαίτερη ὁμορφιὰ στὸ δειλινὸ ποῦ ἀπλώνεται. Μὲ τὶς φωτογραφικὲς μηχανὲς ἐλπίζουμε κάτι νὰ πάρουμε μαζί μας. Μακρὺς ὁ δρόμος τῆς ἐπιστροφῆς στὴ Θεσσαλονίκη. Δίνει τὴν εὐκαιρία γιὰ ἀνέκδοτα καὶ τραγούδια.

Κυριακὴ 10 Ἰουλίου. Ἐκκλησιασμοὺς στὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου. Μετὰ τὴ Θ. Λειτουργία βλέπουμε τὸν Παναγιώτατο Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ. Ἄνθιμο, παλαιὸ μέλος τῆς Χ.Φ.Ε. καὶ συνοικότροφο μερικῶν μελῶν τῆς Ἐνώσεώς μας. Παίρνουμε τὴν εὐλογία καὶ τὶς εὐχὲς του.

Καθὼς ἀφήνουμε τὴν Θεσσαλονίκη ἡ κ. Τίνα Χαρμοῦς μᾶς παρουσιάζει συνοπτικὰ τὴν ἱστορία τῆς πόλεως, ἀρχαία, ρωμαϊκὴ, βυζαντινὴ. Τὴν διαδέχεται στὸ μικρόφωνο ὁ κ. Γ. Παπαδημητρίου γιὰ νὰ μᾶς ὑπενθυμίσει τὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα καὶ κάποιους γενναίους πατριῶτες ποῦ ἀγωνίστηκαν καὶ θυσιάστηκαν γιὰ νὰ μείνει ἡ Μακεδονία ἑλληνικὴ: Γερμανὸς Καραβαγγέλης (Μητροπολίτης Καστοριάς), Ἰωάν Δραγούμης (διπλωμάτης), Παῦλος

Μελᾶς, Τέλος Ἀγαπητός, Καπετὰν Κώτας, Καπετὰν Καραλίβανος καὶ ἄλλοι, ἐπικεφαλῆς ἑνοπλῶν ὁμάδων, ἱερεῖς, δάσκαλοι καὶ δασκάλες καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀπλοὶ ἄνθρωποι. Ἀδίστακτοι οἱ Βούλγαροι κομιτατζήδες, μετέρχονταν τὸ πᾶν (προπαγάνδα, λεηλασίες, σφαγὴ ἱερέων, δασκάλων καὶ προκρίτων, τρομοκρατικὴ τῶν κατοίκων, βίαιη προσχώρηση στὴ βουλγαρικὴ Ἐξαρχία, κ. ἄ.) γιὰ νὰ ἐπιτύχουν τὸν ἀφελθισμό τῆς Μακεδονίας καὶ τὴν προσάρτησή της στὴ Βουλγαρία. Πέρισοι συμπληρώθηκαν ἑκατὸ χρόνια ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Παύλου Μελᾶ. Σκοτώθηκε στὸ χωριὸ Στάτιστα στὶς 13 Ὀκτωβρίου 1904, σὲ συμπλοκὴ μὲ τουρκικὸ ἀπόσπασμα. Στὴ συμπρωτεύουσα ἐγιναν διάφορες ἐκδηλώσεις γιὰ τὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα καὶ παρουσιάσθηκε τὸ θεατρικὸ ἔργο τοῦ Βασίλη Ρωμούδη «Παῦλος Μελᾶς ὁ Μακεδονομάχος».

Κατευθυνόμαστε πρὸς Βέροια, Νάουσα καὶ Ἐδεσσα γιὰ τὶς ὁποῖες μᾶς μιλά ἡ κ. Τίνα Χαρμοῦς δίνοντας στοιχεῖα γιὰ τὴν τοποθεσίαν τους, τὴν ἱστορίαν τους καὶ τὴν σύγχρονη κατάστασή τους. Ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἡ Βέροια ὑπῆρξε ἀξιόλογο κέντρο, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου της. Στὰ ρωμαϊκὰ χρόνια ἐπίσης. Μετὰ τὴν Θεσσαλονίκη, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος πῆγε στὴ Βέροια (Πράξ. ιζ' 10). Κατὰ τὴν βυζαντινὴ ἐποχὴ ἦταν ἡ τρίτη σημαντικότερη πόλη μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ τὴν Θεσσαλονίκη. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Βυζαντινὸ Μουσεῖο, ἀξιόλογα βυζαντινὰ μνημεῖα οἱ ἐκκλησίαι Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, Ἅγιος Βλάσιος, Ἅγιος Ἰωάννης Θεολόγος, κ. ἄ.

Ἡ Νάουσα εἶναι πολὺ νεώτερη. Ἰδρύθηκε τὸν 15ο αἰῶνα. Τὸ 1804 πολιορκήθηκε καὶ λεηλατήθηκε ἀπὸ τὸν Ἀλῆ Πασᾶ. Τὸ 1822 ἐπαναστάτησε ἐναντίον τῶν Τούρκων. Σημειώθηκε μιὰ ἐκπληκτικὴ νίκη κατὰ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ

οί Ναουσαίοι ήττήθηκαν από πολυάριθμες τουρκικές δυνάμεις που ήλθαν από την Θεσσαλονίκη. Μνημείο δίπλα στον καταρράκτη Άραπίτσας παραπέμπει στο Ζάλογγο. Γυναίκες και παιδιά έπεσαν στον καταρράκτη, για να αποφύγουν την σκλαβιά και την ατίμωση.

Φθάνουμε στο άλσος του Άγίου Νικολάου, έναν μαγευτικό χώρο που σκιάζουν πανύψηλα πλατάνια και δροσίζουν χείμαυροι και ρυάκια. Έδω, στους πρόποδες του Βερμίου, θα απολαύσουμε το γεύμα με την συνοδεία μιας άλλης μουσικής, αυτής που συνθέτουν τα νερά όταν κατηφορίζουν.

Επόμενος σταθμός η Έδεσσα. Κουβαλάει και αυτή μακρόχρονη ιστορία. Υπήρξε σημαντική πόλη κατά τους ελληνιστικούς, ρωμαϊκούς και βυζαντινούς χρόνους. Απολαμβάνουμε την θέα και την μουσική των καταρρακτών της και του κάμπου, που εκτείνεται ανατολικά. Επισκεπτόμαστε την παλιά συνοικία Βαρόσι.

Επιστρέφοντας στη Θεσσαλονίκη διασχίζουμε τον κάμπο των Γιαννιτσών. Την περίοδο του Μακεδονικού Αγώνα η περιοχή ήταν βαλτώδης και υπήρχε λίμνη νότια των Γιαννιτσών. Όπως μάς λέει η κ. Ζωή Γκενάκου, εδώ οι Μακεδονομάχοι υπό τον Καπετάν Άγρα δεν αντιμετώπιζαν μόνον τους Βουλγάρους κομιτατζήδες, αλλά και το άφιλόξενο φυσικό περιβάλλον (βάλτοι) και την έλνοσσία. Σ' αυτήν την περιοχή και περίοδο, αναφέρεται το διβλίο της Πηνελόπης Δέλτα «Τα μυστικά του Βάλτου».

Στη Θεσσαλονίκη διασχίζουμε την παλαιακή Λεωφόρο Νίκης μέχρι τον Λευκό Πύργο και μπαίνουμε στην Έγνατία Όδο, προέκταση της οποίας είναι η οδός Μοναστηρίου όπου βρίσκεται το ξενοδοχείο μας. Μετά από σύντομη ανάπαυση έχουμε μια σύναξη σε αίθουσα του ξενοδοχείου. Ευπρόσδεκτα το αναψυκτικό και η δροσιά του κλιματισμού μετά από μια ζεστή ημέρα. Ο κ. Μιχαήλ Μηλίγκος κάνει έναν

άπολογοισμό της έκδρομής εκφράζοντας, εκ μέρους του Δ. Σ. της Χριστιανικής Ενώσεως Επιστημόνων, ευχαριστία προς τον κ. και την κ. Γ. Χαρμούς, προς την κ. Σ. Δάνδουρα και Α. Ξυραφά, για την οργάνωση και τη συμβολή τους στην μέχρι τώρα επιτυχία της. Όπως και τα προηγούμενα δράδυα έχουμε την ευκαιρία να περπατήσουμε κατά παρέες στην πόλη.

Δευτέρα 11 Ιουλίου. Και η ημέρα της επιστροφής αρχίζει με προσευχή. Ο Απόστολος Παύλος έφθασε στην Αθήνα δια θαλάσσης. Εμείς κατηφορίζουμε οδικώς και... οδικώς. Ενδιάμεσος προορισμός μας τα Άμπελάκια της Θεσσαλίας. Η κ. Ζωή Γκενάκου μάς μιλά για τον Άγιο Νικόδημο Άγιορείτη (1749 - 1809) (βλ. ΑΚΤΙΝΕΣ 1953, 1954, 1955, 1966 και 1969) και κατοπιν για τον πρωτότυπο συνεταιρισμό Άμπελακίων, που δεν περιοριζόταν σε οικονομικές δραστηριότητες, αλλά είχε ευαισθησία και για άλλες ανάγκες που Εκκλησία και Έθνος αντιμετώπιζαν κατά την τουρκοκρατία, τόσο στο στενό περιβάλλον της κοινότητας όσο και ευρύτερα. Η κ. Τίνα Χαρμούς επικεντρώνεται στην βιοτεχνική και έμπορική πλευρά της δραστηριότητας του συνεταιρισμού των Άμπελακίων (χρωστική ουσία φυτικής προελεύσεως).

Μετά τα Τέμπη παίρνουμε τον έλικοειδή ανηφορικό δρόμο και φθάνουμε στα Άμπελάκια που φωλιάζουν στην πλαγιά του όρους Όσσα (Κίσοσος). Επισκεπτόμαστε το άρχοντικό του Γεωργίου Μαύρου (Σδάρτζ), προέδρου του συνεταιρισμού. Μας ξεναγεί ο υπεύθυνος του άρχοντικού - μουσείου. Βλέπουμε ακόμη το λαογραφικό - ιστορικό μουσείο, επίτευγμα ιδιωτικής πρωτοβουλίας, το Επισκοπείο και τους Ναούς του Άγίου Γεωργίου και της Άγιας Παρασκευής.

Έδω έχει ανακαλύψει ή έρευνα μέχρι τώρα την μοναδική στον τουρκοκρατού-

μενο έλλαδικό χώρο θεατρική παράσταση, από έρασιτέχνες νέους τὸ 1803 (βλ. ΕΛΛΗΝΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ Μάρτιος 2004, σ. 76). Στὰ γραφικά Ἀμπελάκια τὸ τελευταῖο γεῦμα τῆς έκδρομῆς κάτω ἀπὸ βαθύσκια δέντρα.

Διανύουμε τὸ τελευταῖο μέρος τῆς έκδρομῆς. Θεσσαλικὸς κάμπος, ἀνατολικά τὸ Πήλιο, πὸ κάτω δεξιά μας ὑψώνεται τὸ ὄρος Ὕθρος, ἀντικρῦζουμε τὴν βόρεια Εὐβοία καὶ τὸν Μαλιακὸ Κόλπο. Μία στάση γιὰ καφέ. Ἡ έκδρομὴ στὸ φυσικὸ δειλινὸ τῆς. Ὅμως ἔχει καὶ μιὰν ἄλλη διάσταση ποὺ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν πορεία τοῦ ἡλίου πάνω ἀπὸ τὸ ἡμισφαίριό μας. Αὐτὴν τὴν διάσταση τὴν ἐπισημαίνει τώρα ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐνώσεώς μας καθηγητῆς κ. Χρῆστος Γιαμβριᾶς μὲ ἓνα μεστὸ πνευματικὸ περιεχομένον κλεισίμο.

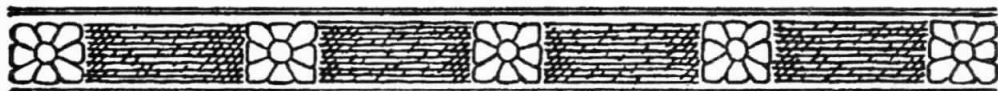
Καὶ αὐτὴ ἡ έκδρομὴ τῆς Χ.Ε.Ε. εἶχε πολλαπλοὺς στόχους καὶ ἐπιτεύχθηκαν. Εἶχαμε τὴν εὐκαιρία τῆς μεταξύ μας ἀναστροφῆς. Ἀναμνήσεις καὶ τραγούδια ζωντανεύουν τὸ παρελθὸν ποὺ ἔχει στίς σελίδες του πνευματικὸς ἀγῶνας, ἐμπειρίες, διώματα. Ἐνισχύονται ἔτσι καὶ οἱ πνευματικοὶ δεσμοὶ μεταξύ τῶν μελῶν τῆς Χ.Ε.Ε. Συζητήσεις ποὺ ἐμπλουτίζουν ὄχι μόνον νοητικὰ ἀλλὰ καὶ ψυχικά. Εὐκαιρίες γιὰ καθαρὲς χαρὲς καὶ ἀπολαύσεις ἀπὸ τὶς ποικίλες ὁμορφιὲς τῆς Πατρίδας μας μέχρι τὰ ἐδέσματα καὶ τὰ ἀνέκδοτα. Γνώσεις γιὰ τὰ θαυμάσια τῆς Δημιουργίας, καθὼς καὶ γιὰ τὸν ἀρχαῖο καὶ τὸν σύγχρονο πολιτισμὸ τῆς Πατρίδας μας. Ἀναβάπτιση στὸν ροῦ τῆς μακραίωνης ιστορίας τοῦ ἔθνους μας. Ἐκπλήρωση χρέους μὲ τὴν ἐπίσκεψη - προσκύνημα σὲ τόπους πνευματικῆς ἀνατάσεως, ἐπαγρυπνήσεως, προσφορᾶς, θυσίας.

Σ' αὐτοὺς τοὺς τόπους (Μονὴ Μαλεσίου

νας, Μονὴ Ὁσίου Νικοδήμου, Ἡουχαστήριον Τιμίου Προδρόμου, τὸν Ἅγιο Δημήτριον καὶ τὴν Χριστιανικὴν Κίνησιν Θεσσαλονίκης) ἡ ἐπαφὴ μας μὲ τὶς Μοναχέας, τοὺς Μοναχοὺς, τὸν Μητροπολίτη κ. Ἄνθιμον καὶ τὰ στελέχη τοῦ ἔργου, μᾶς ἐμπλούτισαν πνευματικά. Ἀλλὰ καὶ τὰ πρόσωπα αὐτὰ τὰ ἐχαροποίησε καὶ τὰ ἐνίσχυσε ἡ παρουσία μας, ὅπως ὁμολόγησαν. Μόνον ὁ Θεὸς δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ κανέναν καὶ ἀπὸ τίποτε. Ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ τὴν προσεσχῆ, τὴν παρουσία, τὴν συμπαράσταση ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου. Τὰ μέλη τῆς Χ.Ε.Ε. δὲν ἀγνοοῦν αὐτὴν τὴν ἀλήθεια καὶ τὸ Δ. Σ. τῆς δὲν τὴν λησμονεῖ στὸν σχεδιασμὸ τῶν έκδρομῶν τῆς. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ οἱ συνεργάτες του ἀνταποκρίθηκαν στὴν πρόσκληση τοῦ Μακεδόνα: «διαβάς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν». Ἐπίστευσαν ὅτι ἐκεῖ τοὺς καλοῦσε «ὁ Κύριος εὐαγγελισσάσθαι αὐτούς» (Πράξεις, ἰστ' 9).

Καὶ ἡ Χ.Ε.Ε., ποὺ ἀπὸ τὴν σύστασή τῆς ἐμπνέεται στὴ δραστηριότητά τῆς ἀπὸ τὴν μορφή, τὸ ἔργο καὶ τὸν λόγο τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν, στὴ σύνθεση τοῦ προγράμματος τῶν έκδρομῶν ποὺ πραγματοποιεῖ, λαμβάνει ὑπ' ὄψη ὄχι μόνον τὶς ἐπιθυμίες καὶ τὶς ἀνάγκες τῶν μελῶν τῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀνθρώπων ποὺ θὰ συναντήσουμε. Τὰ μηνύματα τοῦ Οὐρανοῦ καὶ οἱ ἀνάγκες τῶν συνανθρώπων μας, πρωτίστως τῶν οἰκείων τῆς πίστεως, ἀποτελοῦν τὸν πολικὸ ἀστέρα καὶ τὴν πυξίδα στὴν ἀτομικὴ καὶ συλλογικὴ πορεία μας. Αὐτὸ προκύπτει ἀπὸ τὴν μετὰ τὴν Δαμασκὸ πορεία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ποὺ γράφει (Α' Κορ. ια' 1) στοὺς μαθητῆς του: «μμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ».

ΝΙΚΟΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ

ΣΚΥΒΑΛΑ

Μεσημέρι και κάθησα να φάω. Ήμουν μόνος. Σκέφθηκα να συνοδεύσω τὸ μεσημεριανὸ φαγητό μου μὲ κάτι πνευματικό. Καὶ ἄνοιξα τὴν τηλεόρασι. Μία ὥραῖα δεσποινὶς (ἀπαραίτητο προσὸν γιὰ μιὰ τηλεπαρουσιάστρια, κάποτε τὸ μοναδικό), παρουσίαζε τὸ θέμα της: Τὰ βαφτίσια τοῦ γυιοῦ μιᾶς κυρίας πὸν κατέλαβε ὑψηλὸ δημόσιο ἀξίωμα. Σκέφθηκα ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ ἀπλὴ ἐνημέρωσι ἢ ἔστω γιὰ μιὰ εὐκαιρία νὰ εὐκνηθοῦμε στὸ παιδάκι νὰ ζήσει. Ἄμ' δέ. Τὸ θέμα τῆς ἐκπομπῆς ἦταν νὰ πλέξη ἡ τηλεπαρουσιάστρια τὸ ἐγκώμιο τῆς κυρίας μαμᾶς του. Ὅχι γιὰ νὰ ἐπαινέση τὰ ἔργα της. Ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐκθειάση τὸ ζεῖμπέκικο πὸν χόρευε. Ἄν εἶναι δυνατόν. Καὶ τὰ ἐγκώμια γιὰ τὸ ζεῖμπέκικο τῆς κυρίας δὲν εἶχαν τελειωμό. Τί ὥραῖο ζεῖμπέκικο χόρευε. Τί πάθος εἶχε τὸ ζεῖμπέκικο. Τί καταπληκτικὸ ἦταν τὸ ζεῖμπέκικο. Νομίζω ὅτι ἂν μιλοῦσε γιὰ τὴν Ἄννα Παύλοβα, δὲν θὰ εἶχε νὰ πῆ κάτι περισσότερο γιὰ τὸ χορὸ της.

Μετὰ τὸ ζεῖμπέκικο, σειρὰ εἶχε ἡ τουαλέττα τῆς κυρίας. Τὴ ὥραῖα τουαλέττα ἦταν καὶ τὴ ἀκριβή, φυσικά. Καὶ νὰ μᾶς δείχνη καὶ νὰ μᾶς τὴν ξαναδείχνη (πάλιν καὶ πολλάκις) σὲ κοντινὰ πλάνα, μήπως καὶ δὲν τὴν προσέξουμε ὅσο θὰ ἔπρεπε. Καὶ στὴν συνέχεια ἡ παρουσίασις ὄλων τῶν ἄλλων ὥραίων κυριῶν πὸν ἦταν στὰ βαφτίσια (ραυτεβοῦ ἔδωσαν ὅλες οἱ ὥραῖες σ' αὐτὰ τὰ βαφτίσια;) πὸν φοροῦσαν καὶ αὐτὲς ἐπίσης ὥραῖες τουαλέττες καὶ πολὺ ἀκριβὲς βέβαια. Ἀνάμεσά τους (προσέξτε το, εἶναι σημαντικό) καὶ ἡ μέχρι πρό τινος σύντροφος ἐνὸς καλλιτέχνη μὲ τὸν καινούργιο σύντροφό της πὸν τὸν βρῆκε ἀμέσως μόλις χώρισε

ἀπὸ τὸν προηγούμενο, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ἡ πλήρως ἐνημερωμένη τηλεπαρουσιάστρια. Καὶ αὐτὴ φοροῦσε μιὰ πολὺ ὥραῖα (καὶ πανάκριβη) τουαλέττα πὸν τὴν ζουμάριζε καὶ τὴν ξαναζουμάριζε ὁ φακὸς γιὰ νὰ μὴ χάσουμε τὸ θέαμα καὶ γιὰ νὰ δοῦμε καὶ τὸν νέο της σύντροφο, γιὰ τὸν ὁποῖο δὲν ἐμάθαμε οὔτε κἂν τὸ ὄνομά του. Τὸ μόνο πὸν ἐμάθαμε, εἶναι ὅτι εἶχε ἓνα πανάκριβο αὐτοκίνητο. Ποιὸς εἶναι καὶ πρὸ παντὸς τι εἶναι αὐτὸς ὁ κύριος πὸν ἔχει τὸ πανάκριβο αὐτοκίνητο, φυσικά δὲν ἐνδιαφέρει.

Ἐπὶ τέλους, κάποτε τελείωσαν τὰ βαφτίσια ἢ μᾶλλον ὅλα αὐτὰ τὰ σπουδαῖα πὸν μᾶς εἶπε ἐξ ἀφορμῆς τους ἡ τηλεπαρουσιάστρια. Καὶ ἦρθε ἡ σειρὰ τοῦ ἐπομένου θέματος, ἐξ ἴσου συνταρακτικοῦ. Μετὰ ἀπὸ μιὰ μικρὴ εἰσήγησι περὶ χρωματικῶν προτιμήσεων καὶ ὥραίων χρωμάτων, μᾶς μίλησε γιὰ μιὰ κοπελίτσα πὸν παρουσιάστηκε ξαπλωμένη νωχελικά σὲ μιὰ πολυθρόνα καὶ πὸν εἶχε μεγάλη προτίμησι στὸ ρὸζ χρῶμα. Δὲν εἶπε ἢ δὲν ἄκουσα ποῖα ἦταν αὐτὴ ἡ σπουδαῖα κοπέλλα πὸν εἶχε τέτοιες προτιμήσεις. Τὴν ἐρώτησε ἐὰν στὴν ἀγάπη της γιὰ τὸ ρὸζ χρῶμα τὴν ἐπηρέασε ἡ μαμά της ἢ ἂν ἦταν καθαρὰ δική της προτίμησις ὥστε ὄχι μόνο νὰ ντύνεται πάντοτε στὰ ρὸζ ἀλλὰ καὶ στὸ δωμάτιό της νὰ κυριαρχῇ αὐτὸ τὸ χρῶμα. Δὲν κατάλαβα ποῖα ἦταν αὐτὴ ἡ κοπελίτσα καὶ γιὰ τὴν εἶχαν τόση σημασία γιὰ τὸ πανελλήνιον οἱ χρωματικὲς της προτιμήσεις. Ἴσως σὲ κάποια στιγμή πὸν χαλάρωσα τὴν προσοχή μου, ὡς μὴ ὄφειλα, νὰ τὸ εἶπε ἡ τηλεπαρουσιάστρια καὶ νὰ μὴν τὸ ἄκουσα. Τί κρίμα!

Τέλος (ὑπομονὴ καὶ τελειώνω), τὴν θέσι αὐτῶν τῶν συνταρακτικῶν πραγμάτων μὲ

τὰ ὅποια ἀσχολήθηκε ἡ ἐκπομπή, ἐπῆρε ὁ υἱὸς ἐνὸς ἐφοπλιστῆ (σπουδαῖο πράγμα νὰ εἶσαι υἱὸς ἐνὸς πλούσιου πατέρα) ποὺ ἔχει ἐπίσης ἓνα καταπληκτικὸ αὐτοκίνητο καὶ ἓνα ἐπίσης καταπληκτικὸ γιῶτ (στοιχεῖα ἀμφότερα μεγάλης κοινωνικῆς ἀξίας) καὶ εἶναι καὶ πολὺ ὁμορφος. Ἔτσι, ὅλες οἱ κοπέλλες (κατὰ τὴν τηλεπαρουσιάστρια πάντοτε) θὰ ἤθελαν νὰ τὸν ἔχουν κάποτε συνοδό. Γιατὶ ὁ ὠραῖος νέος ἐδήλωσε ὅτι δὲν σκέπτεται πρὸς τὸ παρὸν τὸν γάμο καὶ συνεπῶς δὲν συζητᾷ γιὰ μόνιμες σχέσεις.

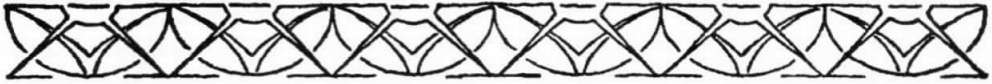
Δὲν ξέρω ἂν ἐκεῖ τελείωσε ἡ ἐκπομπή. Ἐγὼ πάντως δὲν ἄντεξα περισσότερο καὶ ἔκλεισα τὴν τηλεόρασι.

Εἶδαμε καὶ πάθαμε νὰ φθάσουμε σὲ μιὰ δημοκρατικὴ ἐποχὴ ποὺ νὰ μὴν ὑπάρχουν διακρίσεις μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀξία ἀνθρώπου νὰ εἶναι ὑπεράνω καταγωγῆς, ἀξιωμάτων (ἔστω καὶ πνευματικῶν), πλούτου. Νὰ ὑπερέχη ὁ ἀνθρώπος. Καὶ δὲν μᾶς

ἔφτανε γι' αὐτὸ ἡ δημοκρατία ποὺ τὰ λέει ὅλα. Βρήκαμε τὸν σοσιαλισμό, γιὰ νὰ τονίσουμε περισσότερο τὶς κοινωνικὲς ἀξίες. Ἄλλὰ σημασία δὲν ἔχουν οἱ λέξεις, ἔχουν τὰ πράγματα. Καὶ τὰ πράγματα βοοῦν σήμερα, ὕστερα ἀπὸ τόσες μεγαλόστομες σοσιαλιστικὲς διακηρύξεις, ὅτι ἄλλο εἶναι τὰ λόγια καὶ ἄλλο τὰ ἔργα. Ἔτσι καταντήσαμε ἐν ἔτει σωτηριῶ 2005, νὰ κάνουμε θέμα ἀνὰ τὸ πανελλήνιον τὸ ζεῖμπέκικο ποὺ χόρευε μία κυρία στὰ βαφτίσια τοῦ γιουῦ της, τὴν πανάκριβη τουαλέττα της, τὶς χρωματικὲς προτιμήσεις μιᾶς νεαρᾶς, καθὼς καὶ εἰδικὲς λεπτομέρειες ἀπὸ τὴν ζωὴ ἐνὸς νέου ποὺ ἔχει τὸ μεγάλο προτέρημα νὰ εἶναι γιουὸς τοῦ πλούσιου μπαμπά του, μὲ ὅλα τὰ παρεπόμενα. Εἶδαμε καὶ πάθαμε νὰ φθάσουμε σὲ μιὰ ἐποχὴ πνευματικῆς καὶ πολιτιστικῆς καλλιέργειας. Καὶ ἡ τηλεόρασις μᾶς προσφέρει σκύβαλα.

ΠΑΝΟΡΜΙΤΗΣ

Ἡ ἐγγραφὴ νέων συνδρομητῶν εἰς τὰς « Ἀκτῖνες » εἶναι ἓνα πνευματικὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἡμποροῦμε νὰ ἐπιτελέσωμε ὅλοι, μὲ μικρὰν προσπάθειαν.

ΣΧΟΛΙΑ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1955

ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΣΜΥΡΝΗ

Τὸν περασμένον Σεπτέμβριον συμπληρώθηκαν πενήντα χρόνια ἀπὸ τὴν διάπραξη τῶν βανδαλισμῶν τοῦ τουρκικοῦ ὄχλου μετὰ τὴν ἀνοχὴ - ἂν ὄχι καὶ τὴν ὑποκίνηση τοῦ ἐπίσημου τουρκικοῦ κράτους - εἰς βάρος τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπηρετοῦσαν στὸ στρατηγεῖο τοῦ ΝΑΤΟ στὴν Σμύρνη.

Μὲ ἀφορμὴ σκηνοθετημένο ἐπεισόδιο στὸ τουρκικὸ προξενεῖο τῆς Θεσσαλονίκης (κτίριο τὸ ὁποῖο ἔθεωρεῖτο ὅτι ἦταν κατοικία τοῦ Κεμάλ κατὰ τὴν παιδική του ἡλικία) ἐδόθηκε τὸ σύνθημα στοὺς ὄχλους, τῆς ἐξεγέρσεως μέσω τοῦ τύπου καὶ ραδιοφώνου γιὰ νὰ ἐπιτεθεῖ κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου στὴν Πόλη.

Παρὰ τὰ ἐπισημῶς λεγόμενα ἀπὸ τὸ ἔτος 1930 (ἐποχὴ Ἑλ. Βενιζέλου καὶ Κεμάλ Ἀττατούρκ) περὶ τῆς ἑλληνοτουρκικῆς φιλίας, ὁ ἀπώτερος σκοπὸς τῆς τουρκικῆς πολιτικῆς ἦταν ἡ κατάλληλη μεθόδευση γιὰ τὴν ἐξάλειψη τῆς ἑλληνικῆς μειονότητας στὴν Πόλη, τὰ δικαιώματα τῆς ὁποίας, καθὼς καὶ τῶν κατοίκων τῆς Ἰμβρου καὶ Τενέδου, εἶχαν κατοχυρωθεῖ μετὰ τὴν συνθήκη τῆς Λωζάνης τὸ ἔτος 1923.

Πρῶτον δῆμα γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἐξόντωση τοῦ ἑλληνισμοῦ, μετὰ πρόσχημα τὴν κάλυψη τῶν ἐλλειμμάτων τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ ἦταν ἡ ψήφιση τὸν Νοέμβριον τοῦ ἔτους 1942 νόμου περὶ φορολογίας τοῦ κεφαλαίου, γνωστοῦ μετὰ τὸ ὄνομα βαρλικ - βεργκισί, ὁ ὁποῖος νόμος ἐφαρμόσθη μετὰ ἰδιαίτερη αὐστηρότητα εἰς βάρος τῶν Ἑλλήνων, μετὰ συνέπεια νὰ ὀδη-

γήσει πολλοὺς ἐξ αὐτῶν στὴν χρεωκοπία.

Τὴν 6^η καὶ 7^η Σεπτεμβρίου 1955 ὁργανώθηκε καὶ ἐπιχειρήθηκε τὸ δεύτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον κτύπημα κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου στὴν Κωνσταντινούπολη. Κατ' αὐτὰς κατεστράφησαν 73 ὀρθόδοξοι ναοί, 2600 ἑλληνικὲς κατοικίαι ἐρειπώθηκαν, λεηλατήθηκαν 4340 ἑλληνικὰ καταστήματα, συλήθηκαν τάφοι, ἱερεῖς διαπομπεύθηκαν στοὺς δρόμους, ἄλλοι δὲ ἐξυλοκοπήθηκαν μέχρι θανάτου. Βραδύτερον τὸ ἔτος 1960 ἀποκαλύφθηκε ὅτι ἡ τουρκικὴ πολιτικὴ ἡγεσία, ὄχι μόνον ἐγνώριζε τὰ γενόμενα, ἀλλὰ αὐτὴ τὰ εἶχε ὁργανώσει. Μετὰ τὴν ἀνοχὴ καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν μεγάλων Δυτικῶν Δημοκρατιῶν, οἱ ὁποῖαι ἀρκέσθησαν σὲ συστάσεις γιὰ τὴν ἐπανάρθωση ὁμαλῶν σχέσεων Ἑλλάδος - Τουρκίας, οἱ Τούρκοι ἐφάρμοσαν τὸ πρόγραμμά τους γιὰ τὴν ἐξάλειψη τοῦ ἑλληνισμοῦ στὴν Πόλη, τὸ ὁποῖο βραδύτερον συνεπλήρωσαν καὶ μετὰ ἀπελάσεις πολιτῶν ἑλληνικῆς καταγωγῆς.

Ἀφορμὴ γιὰ τὰ γεγονότα τοῦ Σεπτεμβρίου 1955 ἀποτελέσει τὸ κυπριακὸ ζήτημα γιὰ τὴν αὐτοδιάθεση τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ, μετὰ ἀπώτερον σκοπὸν τὴν ἔνωση τῆς νήσου μετὰ τὴν Ἑλλάδα. Οἱ Βρετανοὶ προκειμένου νὰ ἀντιδράσουν στὴν ἑλληνικὴ ἀξίωση, παρενέβαλαν τὴν Τουρκία στὸ ζήτημα αὐτὸ ὡς τρίτη ἐνδιαφερόμενη χώρα γιὰ τὴν τουρκικὴν μειονότητα στὴν Κύπρον.

Αὐτὴ ἡ βρετανικὴ παρέμβαση στὸ θέμα τῆς Κύπρου, εἶχε ὡς συνέπεια μετὰ πενταετία, μετὰ τὶς συμφωνίας Ζυρίχης καὶ Λονδίνου, νὰ ἀποκτήσει ἡ Τουρκία κυριαρχικὰ δικαιώματα ἐπὶ τῆς νήσου, γιὰ τὰ ὁποῖα εἶχε παραιτηθεῖ μετὰ τὴν ἐκχώρη-

ση αυτής ἀντί οικονομικῶν ἀνταλλαγμάτων στήν Μεγάλη Βρετανία τὸ ἔτος 1878.

Αὐτὰ «τὰ δικαιώματα» ἦσαν τὸ σαθρὸν ἐπιχείρημα τὸ ὁποῖο ἐπικαλέσθηκε ἡ Ἄγκυρα γιὰ τὴν αὐθαίρετη καὶ μονομερῆ ἐνέργειά της στήν Κύπρο τὸ θέρος τοῦ 1974 μὲ τὴν εἰσβολή τοῦ Ἀττίλα καὶ τὴν παράνομη μέχρι σήμερα κατοχὴ τοῦ βορειοανατολικοῦ τμήματος τῆς Κύπρου, τὸ ὁποῖο μεταγενέστερα καὶ μονομερῶς ἀνεκήρυξε σὲ «ἀνεξάρτητο κρατίδιον». Αὐτὸ εἶναι σὲ τηλεγραφικὴ συντομία τὸ ὑφιστάμενο καὶ στίς ἡμέρες μας κυπριακὸ πρόβλημα.

Παρὰ ταῦτα ἡ Τουρκία τοῦ 2005 ἐπιδιώκει τὴν ἔνταξή της στήν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωσι, ἐνόσο βαρύνεται μὲ γενόμενες γενοκτονίες, καταπάτηση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, παράνομη κατοχὴ ἀλλοεθνῶν ἐδαφῶν καὶ τὴν ἀδιευκρίνιστη τύχη τῶν 1619 ἀγνοουμένων τοῦ Ἀττίλα.

Καὶ ὅλα αὐτὰ εἶναι ἔργα, ὄχι τῆς παλαιᾶς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας τῶν Σουλτάνων, ἀλλὰ τῆς «δημοκρατικῆς Τουρκίας» τοῦ Κεμάλ Ἀττατούρκ καὶ τῶν ἐπίγονων του καὶ ἐνὸς λαοῦ μὲ ἀσιατικὴ καταγωγή καὶ νοοτροπία.

ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ;

Δὲν μπορεῖ νὰ ἀμφισβητηθεῖ ἀπὸ κανένα ἡ ἐπιθυμία τῶν λαῶν γιὰ οικονομικὴ ἀνάπτυξη σὰν μέσο γιὰ τὴν βελτίωση τοῦ βιοτικοῦ των ἐπιπέδου. Οὔτε μπορεῖ νὰ ἀμφισβητηθεῖ σοβαρὰ πῶς ἡ κινητήρια δύναμη γιὰ τὴν ἀνάπτυξη αὐτὴ ὑπῆρξε καὶ συνεχίζει νὰ εἶναι ἡ τεχνολογία καὶ ἡ ἐπιστήμη. Τὸ ἐπιτεύγματά τους σὲ ὅλους σχεδὸν τοὺς τομεῖς, ἰδιαίτερα τὰ τελευταῖα πενήντα χρόνια, μόνον μὲ τὸν ὄρον ἐκπληκτικὰ μποροῦν νὰ χαρακτηρισθοῦν. Καὶ ὅμως εἶναι κοινὴ διαπίστωση ὅτι κάτι δὲν πάει καλά. Πῶς μαζί μὲ τὰ ὀφέλη τὰ ὁποῖα ἀποκομίζει ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν τεχνολογικὴ πρόοδο, ὑφίστανται καὶ

σοβαρὰ μειονεκτήματα καὶ σοβαρὲς ἐπιπτώσεις, πού προβληματίζουν τὴν συνέχισή μας τέτοιας ἀναπτύξεως στὸ μέλλον.

Ἐπάρχει σωρεία παραδειγμάτων, τὰ ὁποῖα καταδείχνουν τὴν ἀλήθεια αὐτὴ καὶ δικαιολογοῦν κάθε ἀνησυχία. Ἀπὸ τὶς ἐκλύσεις τῶν ἐργοστασίων παραγωγῆς ἐνέργειας καὶ τῶν μεταφορικῶν μέσων, ὡς τὶς ζημιόγους οὐσίες πού ἐκλύονται ἀπὸ τὶς χημικὲς διομηχανίες, τὴν βαθμιαία ἀλλὰ ραγδαία ἀπώλεια βιοποικιλίας, τὴν μόλυνση καὶ ὑποβάθμιση τῶν ὠκεανῶν, τὴν ζημίαν στὸ στρῶμα τοῦ στρατοσφαιρικοῦ ὄζοντος ἀκόμη καὶ τὸ σήμερα πολυσυζητούμενο ζήτημα τοῦ φαινομένου τοῦ θερμοκηπίου, δύσκολα ἀποφεύγει κανεὶς τὸ συμπέρασμα πῶς ἡ ἀνάπτυξη πού στοχεύομε δὲν εἶναι «ἀειφόρος», δὲν ἐξασφαλίζει δηλαδὴ τὴν ἴδια της τὴν συνέχισή σὲ βάθος χρόνου. Εἶναι καιρὸς νὰ ἀποδεχθοῦμε πῶς ἀνάπτυξη δὲν ὑπάρχει παρεκτός ἂν εἶναι «ἀειφόρος». Αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη πρόκληση τῶν καιρῶν μας.

Στὴν προσέγγισή μας στὸ πρόβλημα αὐτὸ χρησιμοποιοῦμε τὴν συστηματικὴ ἐπιστήμη, λαμβάνοντας δηλαδὴ ὑπ' ὄψη ὅλες τὶς ἀπόψεις θετικὲς καὶ ἀρνητικὲς ἐνὸς προβλήματος καὶ τῶν δυνατῶν λύσεων του καὶ δίνοντας προτεραιότητα στήν διαφύλαξη τοῦ περιβάλλοντος πρὸς ὄφελος δικό μας ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπομένων γενεῶν. Ἄς μὴ παραθεωροῦμε τὴν προφανῆ πλέον ἀλήθεια πῶς στὴν σύλληψη καὶ ὑλοποίηση τοῦ ἀναπτυξιακοῦ προγράμματος ἔχουν λόγον καὶ οἱ πνευματικὲς ἀξίες, πού στηρίζουν τὴν κοινωνικὴ συνοχή, ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν ὁποίων ὀφείλει ἡ τεχνολογία νὰ δραστηριοποιεῖται καὶ νὰ δημιουργεῖ.

Ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅτι: «οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνω ζήσεται ἄνθρωπος» εἶναι πάντα ἐπίκαιρος καὶ χρήζει ἰδιαιτέρως ἐφαρμογῆς στὰ σύγχρονα καὶ μεγάλα προβλήματα τῶν καιρῶν μας.

ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΥΣΤΕΡΙΑ

Τόν παρελθόντα Αύγουστον ἔγινε σὲ παγκόσμιον ἐπίπεδο ἀναφορὰ γιὰ τὴν ἐξηκοστὴ ἐπέτειο τῆς καταστροφῆς τῶν ἰαπωνικῶν πόλεων Χιροσίμα καὶ Ναγκασάκι τὸ ἔτος 1945, μὲ τὴν χρῆση τῶν πρώτων ἀτομικῶν βομβῶν. Ἐκτοτε καὶ γιὰ πολλὰ δεκαετίες τὰ ὄπλοστάσια τῶν ὑπερδυνάμεων ἐπληρώθησαν μὲ πολυάριθμες πυρηνικὲς κεφαλές, γεγονός ποῦ συνέβαλε μὲν στὶς δεκαετίες ποῦ διέρρευσαν στὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης, ἢ ὅποια ὅμως χαρακτηρίσθηκε ὡς ἰσορροπία τοῦ τρόμου.

Ἐπανελημμένες διεθνεῖς διασκέψεις ἀκολούθησαν γιὰ τὸν λεγόμενον πυρηνικὸ ἀφοπλισμὸ μὲ διάφορα σενάρια καὶ παζάρια μεταξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων. Ἐκείνο ὅμως ποῦ φαίνεται παράδοξο καὶ συντελεῖ στὸν παρόντα σχολιασμὸ εἶναι τὸ γεγονός τῆς διασπορᾶς τῶν τεχνικῶν μυστικῶν γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν πυρηνικῶν ὄπλων σὲ διάφορες τρίτες χώρες καὶ στὸν πειρασμὸ νὰ γίνουσι καὶ αὐτὲς πυρηνικὲς δυνάμεις.

Ἄν σκεφθῆι κανεὶς χώρες ὅπως ἡ Ἰνδία καὶ τὸ Πακιστὰν φτωχῆς, ποῦ ἀντιμετωπίζουν τεράστια προβλήματα ἐπιβίωσης τῶν ἑκατοντάδων ἑκατομμύριων κατοίκων τους, δαπανοῦν ἀντίστοιχα ὑπέρογκα ποσὰ προκειμένου νὰ ἀποκτήσουσι πυρηνικὸ ἐξοπλισμὸ μὲ σκοπὸν νὰ διαθέτουν τὴν ἀπαιτούμενη πολεμικὴ ἰσχὺ γιὰ τὴν ἐπίλυση τῶν συνοριακῶν διαφορῶν τους, συμπεραίνει κανεὶς ὅτι ἡ ἱστορία μὲ τὸ θλιβερὸ παρελθὸν τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1945 στὴν Ἰαπωνία, δὲν γίνεται μάθημα γιὰ αὐτοσυγκράτηση τῶν ἡγεσιῶν τῶν διαφόρων χωρῶν, προκειμένου νὰ ἐπιτευχθῆι ἡ ὀριστικὴ κατάργησις τοῦ πυρηνικοῦ ἐξοπλισμοῦ σὲ παγκόσμιον κλίμακα.

Ἡ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤΙΣ ΗΠΑ

Εἶναι κοινὸς τόπος ὅτι οἱ ΗΠΑ εἶναι ἡ μόνη ὑπερδύναμη ἢ ὅποια φιλοδοξεῖ καὶ

ἐπιδιώκει τὴν χειραγώγησιν τῶν ἐθνῶν σὲ παγκόσμιον ἐπίπεδο γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν κυρίως τῶν δικῶν τῆς ἡγεμονικῶν συμφερόντων.

Εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ὅτι τὸ πολυαριθμώτερο καὶ δυναμικώτερο μέρος τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς διασπορᾶς εἶναι κάτοικοι καὶ πολῖτες τῶν ΗΠΑ, ὅπου πολλοὶ τῶν ἐκεῖ ἐγκατεστημένων συμπατριωτῶν μας διαπρέπουν στοὺς διάφορους ἐπιστημονικοὺς κλάδους, ἄλλοι δὲ ἐξ αὐτῶν εἶναι παράγοντες στὴν οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς χώρας, ἐνῶ ἓνα μεγάλο ποσοστὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐν ΗΠΑ ὁμογένειας ζεῖ τὴν ἑλληνορθόδοξην παράδοσιν μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς. Ἐπιδιώξῃ πολλῶν φωτισμένων μελῶν τῆς ὁμογένειας εἶναι ἡ διατήρησις τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἰδιαιτερότητος αὐτῆς μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου καὶ τὴν διαδοχὴ τῶν γενεῶν.

Στὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς ἐπιδιώξεως εἶναι ἡ συντήρησις τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τῶν γραμμάτων στὴν μεγάλη αὐτὴν χώρα. Στὸν τομέα αὐτὸν δραστηριοποιεῖται καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Σύνδεσμος (*The Hellenic link*) εἰς τὸν ὁποῖον συμμετέχουν καὶ ἐργάζονται διακεκριμένοι Ἕλληνες ἐπιστήμονες μὲ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα, πολλοὶ τῶν ὁποίων τὸ ὀφείλουν στὴν συμμετοχὴν τους ὡς μελῶν τῶν ΧΜΟ καὶ ΧΦΕ στὰ νεανικά τους χρόνια.

Σὲ πρόσφατο τεῦχος τοῦ «Ἑλληνικοῦ Συνδέσμου» περιλαμβάνεται πρόγραμμα ἑλληνικῶν σπουδῶν στὶς ΗΠΑ μὲ πρωτοβουλία τῆς ἐκεῖ ὁμογένειας, καθὼς καὶ ἑπτὰ θεματικὲς ἐνότητες τοῦ προγράμματος μὲ παραδοσιακὸ προσανατολισμὸ, πληροφορίες γιὰ τὴν λέσχη τοῦ Ἑλληνικοῦ βιβλίου καὶ τὴν ἐν γένει δράσιν τοῦ «Ἑλληνικοῦ Συνδέσμου». Στὴν εὐρύτερην δράσιν τοῦ «Συνδέσμου» εἶναι καὶ ἡ συνεργασία τῶν μελῶν του μὲ ἄλλους ἐθνικοὺς Συλλόγους τῆς Ὀμογένειας στὶς ΗΠΑ, ποῦ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν υπερά-

σπιση τῶν δικαίων τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου καὶ ἐξασκοῦν πιέσεις στὴν πολιτικὴ ἡγεσία καὶ ἐνημερωτικὸ ἔργο στὴν κοινὴ γνώμη τῶν ΗΠΑ. Στους ἐκεῖ φίλους μας εὐχόμεθα καλὴ ἐπιτυχία στὸ ἔργο τους.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

Ἡ συντριβὴ τοῦ ἀεροσκάφους τῶν κυπριακῶν ἀερογραμμῶν στὸ Γραμματικὸ τῆς Ἀττικῆς τὸν παρελθόντα Αὐγουστο σὲ συνδυασμὸ μὲ παρόμοια περιστατικὰ στὶς διεθνεῖς ἀεροπορικὲς συγκοινωνίες τὴν αὐτὴ περίοδο, προκάλεσε τὸν ἔντονο προβληματισμὸ γιὰ πολλὰς ἐβδομάδες καὶ ἐτέθησαν ποικίλα ἐρωτηματικὰ τεχνικῆς, ἱατρικῆς φύσεως καὶ ἀναζητήσεως εὐθυνῶν.

Τέτοια πολύνεκρα συμβάντα συνδέονται συνήθως μὲ τὰ μέσα μαζικῆς μεταφορᾶς, ἀεροπλάνα, πλοῖα, σιδηρόδρομους, τὰ ἑκατομμύρια τὰ αὐτοκίνητα τὰ ὅποια ὅλα εἶναι παράγωγα τῆς τεχνολογικῆς προόδου.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ σύγχρονη τεχνολογία ἔχει κάμει θαυμαστὰ ἐπιτεύγματα σὲ πλείστους τομεῖς καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ σημειώνει μίαν ἀλματώδη πρόοδο. Πρόσθετη μέρμνα τῶν τεχνικῶν καὶ σχεδιαστῶν τῶν μέσων αὐτῶν εἶναι βέβαια ἡ ἀσφάλεια τῶν προσώπων τὰ ὅποια μεταφέρουν, μὲ τὸν ἐφοδιασμὸ αὐτῶν μὲ ποικίλους αὐτοματισμοὺς καὶ τὰ κατάλληλα ἠλεκτρονικὰ συστήματα ἀσφαλείας. Τοῦ-

το ἀποτελεῖ φυσικὰ ἓνα μεγάλο δῶρο γιὰ τὶς σύγχρονες κοινωνίες τῶν ἀνθρώπων.

Παρὰ ταῦτα ἡ ἀπαιτούμενη ἀσφάλεια δὲν εἶναι αὐτόματα ἐξασφαλισμένη μὲ τοὺς μηχανισμοὺς αὐτοῦς, χωρὶς τὴν ἐπικουρία τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντα. Τοῦτο σημαίνει τὴν ἀνάγκη ἐπιμελημένης συντηρήσεως καὶ σχολαστικῶν ἐλέγχων τῶν μέσων μαζικῆς μεταφορᾶς, προϋποθέσεις γιὰ τὴν χορήγηση ἀπὸ τὶς ἀρμόδιες ἀρχὲς τῶν σχετικῶν ἀδειῶν κυκλοφορίας. Τοῦτο ὅμως ἐπαφίεται στὴν ἠθικὴ συγκρότηση τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων. Δυστυχῶς, στους τελευταίους καιροὺς παρουσιάζονται ὄλο καὶ περισσότερα φαινόμενα διαφθορᾶς σὲ ποικίλους χώρους, ὄχι μόνον τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ πού δὲν ὀφείλει, ὅπως ἡ ἀστυνομία καὶ τὸ δικαστικὸ σῶμα.

Ἄπὸ ὅλα αὐτὰ προκύπτει ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη μίαν πλέον συστηματικὴν ἀγωγὴν εὐθύνῃς καὶ αὐξημένης εὐσυνειδησίας, ἰδιαίτερα γιὰ τοὺς ὀδηγοὺς ὄλων τῶν εἰδῶν ὀχημάτων, ἀπὸ τὰ δίκυκλα καὶ τὰ αὐτοκίνητα μέχρι τὰ ἐναέρια καὶ τὰ θαλάσσια μέσα μεταφορᾶς, καθὼς καὶ τῶν τεχνικῶν πού ἔχουν τὴν εὐθύνῃ συντηρήσεως αὐτῶν καὶ ἐν γένει καὶ τοῦ εὐρύτερου κοινού.

Θέμα πού σημαίνει ὅτι τὸ ὄλο πράγμα εἶναι ὑπόθεση πνευματικῆς καταρτίσεως καὶ πολιτιστικῆς στάθμης τῆς ὅλης ἀνθρώπινης κοινωνίας.

ΒΑΣΙΛ. Κ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

– Μέσα στο καλοκαίρι, οι αναγνώστες της εφημερίδας «ΕΣΤΙΑ» είδαν στην πρώτη σελίδα κύριο άρθρο με τόν τίτλο: «Ώρα για τομές και στην Παιδεία». Γράφει λοιπόν η «ΕΣΤΙΑ», ότι «οι μεταρρυθμίσεις που έγιναν μέχρι σήμερα αφορούν κυρίως στον τομέα της οικονομίας. Και ὀρθῶς. Διότι χωρίς ισχυρή και ανταγωνιστική οικονομία δεν μπορεί νὰ ἐπιτευχθεῖ τίποτε...

Ὅμως στὴν σημερινὴ ἐποχὴ τῆς πληροφορικῆς καὶ τῆς γνώσεως, κατὰ ἓνα πολὺ μεγάλο ποσοστὸ ἡ οικονομικὴ ἐπιτυχία ὀφείλεται στὴν παιδεία. Καὶ αὐτὸ δὲν ἰσχύει μόνον γιὰ τὰ ἄτομα, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὀλόκληρες κοινωνίες καὶ χώρες. Ἡ Ἰρλανδία λ.χ. ὀφείλει τὸ οικονομικὸ θαῦμα ποὺ ἐπέτυχε τὴν τελευταία δεκαετία κατὰ κύριο λόγο στὸ γεγονός ὅτι ἔκανε τεράστιες ἐπενδύσεις στὴν παιδεία. Καί, καταλήγει τὸ ἄρθρο ὅτι, «παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἡ χώρα μας συμμετεῖχε στὴν Διάσκεψη τοῦ Μπέργκεν (ἴδε «Ἀκτίνες», Ἰούνιος 2005) καὶ συνυπέγραψε τὸ σχετικὸ κείμενο, στὴν πραγματικότητα ὑστερεῖ δραματικὰ ὡς πρὸς τὰ συμφωνηθέντα. Θεωρητικῶς ὑποτίθεται ὅτι ὅλα ἐπιδιώκονται μὲ σκοπὸ νὰ ἔχουν ἐπιτελεσθεῖ μέχρι τὸ 2010, ὅταν θὰ ἔχη δημιουργηθῆ ὁ ἐνιαῖος Ἑυρωπαϊκὸς Χώρος Ἀνωτάτης Ἐκπαίδευσως... Μέχρι τώρα ἔχουν γίνει ἀπλὰ θήματα, ἐνῶ χρειάζονται ἄλλατα... Ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία εἶναι ὠρμη νὰ ἀποδεχθῆ μία πιὸ ποιοτικὴ καὶ ἀπαιτητικὴ ἐκπαίδευση γιὰ τὰ παιδιὰ της».

Πράγματι, περιμένουμε νὰ δοῦμε νὰ ξεκινοῦν μεταρρυθμίσεις στὴν Παιδεία ὀλοκληρωμένες, μὲ διαχρονικὴ ἰσχύ καὶ σὲ ἐπίπεδο ποὺ νὰ περιλαμβάνει ὅλες τὶς βαθμί-

δες, ἀπὸ τὴν πρωτοβάθμια μέχρι τὴν τριτοβάθμια Ἐκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης, φυσικά, καὶ τῆς τεχνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσης, γιὰ τὴ ὁποία δὲν ἔχει δοθεῖ μέχρι σήμερα ἡ πρέπουσα σημασία. Ἐχουν ἐξαντληθεῖ πλέον τὰ περιθώρια καὶ τὸ κακὸ αὐτὸ θέμα ἐπείγει νὰ βρεῖ τὴ σωστὴ λύση του.

– Ἡ ἀνακοίνωση τῶν βαθμῶν εἰσαγωγῆς στὰ ΑΕΙ τῆς χώρας μας προκάλεσε πάρα πολὺ κακὴ ἐντύπωση, σὲ ὅλους ὅσοι ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν ποιοτικὴ ἀναβάθμιση τῆς παιδείας. Εἶναι ἀδιανόητο νὰ γίνει φοιτητὴς Πανεπιστημίου ὑποψήφιος μὲ γενικὸ βαθμὸ γύρω ἀπὸ τὴ μονάδα, ὅπως εἶδαμε στὶς ἐφημερίδες. Τὸ κατώτατο ὄριο εἰσαγωγῆς εἶναι στὸ 1,53!! (Γερμανικὴ Φιλολογία, Θεσσαλονίκης). Βέβαια, τὸ πρόβλημα ξεκινᾷ ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο καὶ κυρίως ἀπὸ τὸ Λύκειο. Ὅλοι πλέον, βλέπουν ὅτι ἡ ποιοτικὴ ἀναβάθμιση θὰ πρέπει νὰ ἀρχίσει ἐκ τῶν κάτω. Ἀπὸ τὴν πρωτοβάθμια, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὴν δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση. Ὅλοι οἱ Πανεπιστημιακοὶ συμφωνοῦν ὅτι ἡ ἐκπαίδευση στὸ Λύκειο θὰ πρέπει νὰ ἀποδεσμευθεῖ ἀπὸ τὶς διαδικασίες εἰσαγωγῆς στὰ Πανεπιστήμια. Ὁρθῶς δήλωσε ἡ Ὑπουργὸς Παιδείας, ὅτι «τὰ πανεπιστήμια δὲν εἶναι σοῦπερ μάρκετ νὰ μπαίνουν ὅλοι». Ὑπάρχουν καὶ ἄλλες δυνατότητες σπουδῶν, ὅπως εἶναι ἡ τεχνολογικὴ ἐκπαίδευση, γιὰ τὴν ὁποία θὰ πρέπει νὰ γίνουν οἱ ὅποιες ἀλλαγές ἀπαιτοῦνται γιὰ τὴν ἀναβάθμισή της. Οἱ πτυχιούχοι τῶν ἐπαγγελματικῶν - τεχνολογικῶν σχολῶν, ἐφοδιασμένοι μὲ γνώσεις τεχνικῆς, εἶναι πολὺ χρήσιμοι στὴν

ὄλη παραγωγική διαδικασία καὶ ἀποτελοῦν ἓναν ἐνδιάμεσο κρῖκο σὲ τομεῖς, ποὺ οἱ γνώσεις τῶν ἀποφοίτων τῶν Πανεπιστημίων δὲν ἀνταποκρίνονται στὶς ἀπαιτήσεις ὀρισμένων ἐπαγγελματικῶν δραστηριοτήτων. Πάντως, τὸ ὅλο αὐτὸ θέμα, ἀπαιτεῖ καὶ τὴν κατάλληλη ἐνημέρωση τῶν νέων ὡς πρὸς τὸν ἐπαγγελματικὸ προσανατολισμὸ τῶν. Ἀκόμη, ἀπαιτεῖται ἐνημέρωση καὶ τῶν γονέων, ὥστε νὰ μὴν ὠθοῦν τὰ παιδιά τους σὲ ἐξωπραγματικὲς διεξόδους σπουδῶν.

Εἶναι γεγονός ὅτι πολλοὶ νέοι τελειώνοντας τὸ Λύκειο, μὲ τὴν ἀνεργία ποὺ ὑπάρχει, «κυνηγοῦν» μία ὁποιαδήποτε θέση σὲ κάποιο ΑΕΙ, γιὰ νὰ ἔχουν μία διέξοδο ἀπασχολήσεως, δημιουργῶντας γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους τὴν ψευδαἰσθηση ὅτι κάτι κάνουν. Ἔτσι περνοῦν μερικὰ χρόνια χωρὶς προβλήματα ἐντάξεώς τῶν στὴν παραγωγικὴ διαδικασία μέσα στὴν κοινωνία. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι νὰ δημιουργεῖται ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς ἀνέργων πτυχιούχων. Βέβαια, αὐτὸ βολεύει τοὺς ἰθύνοντας τὴ χώρα μας, οἱ ὅποιοι, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, αὔξαναν κάθε χρόνο τὸν ἀριθμὸ εἰσακτέων στὰ Πανεπιστήμια καὶ παράλληλα δημιουργοῦσαν νέα Τμήματα πανεπιστημιακά, σὲ διάφορες πόλεις τῆς Ἑλλάδος, χωρὶς προγραμματισμὸ, χωρὶς ὑποδομὴ καὶ χωρὶς κατάλληλο προσωπικὸ, ἐκπαιδευτικὸ, διοικητικὸ καὶ βοηθητικὸ. Ἀποτελέ-

σμα ὄλων αὐτῶν εἶναι, νὰ ὑποβαθμίζεται συνεχῶς ἡ Ἄνωτάτη Παιδεία. Ἔτσι λοιπόν, τὸ πρόβλημα τῆς Παιδείας εἶναι πολυσύνθετο, πολυδιάστατο καὶ ἡ ἐπίλυσή του εἶναι πολὺ δύσκολη.

– Θὰ ἀποτελοῦσε παράλειψη, ἐὰν δὲν ἀναφερθοῦμε στὴν ἐκδοσὴ ἑνὸς σημαντικοῦ γιὰ τὴ Παιδεία βιβλίου, ποὺ κυκλοφόρησε φέτος, μὲ συγγραφέα τὸν Καθηγητὴ καὶ τέως Πρύτανη τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσόβειου Πολυτεχνείου κ. Θεμιστοκλῆ Ξανθόπουλο. Εἶναι ἓνα βιβλίο 306 σελίδων, μὲ τίτλο, «Ἑλληνικὴ Παιδεία» καὶ περιέχει κάθε στοιχεῖο γιὰ τὴν Παιδεία στὴ χώρα μας, γιὰ τὴν ἐξέλιξή της, τοὺς διάφορους σταθμοὺς ἀναβαθμίσεως της, γιὰ τὴ σημερινὴ κατάσταση, γιὰ τὴν ἀνασυγκρότησή της, κάνοντας προτάσεις ἐπιλύσεως τῶν προβλημάτων της. Εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὴ Διακήρυξη τῆς Μπολῶνια καὶ ἐξηγεῖ τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους, ὁ ἀναγνώστης θὰ τοὺς βρεῖ λογικοὺς ὡς ἓνα σημεῖο καὶ γενικῶς, εἶναι ἓνα πλήρες ἐγχειρίδιο γιὰ τὴν ἑλληνικὴ παιδεία, τὸ ὁποῖο θὰ πρέπει ὅλοι οἱ ἐκπαιδευτικοὶ ὄλων τῶν βαθμίδων, νὰ μελετήσουν.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΑΜΒΡΙΑΣ
Ὁμότιμος Καθηγητὴς Γεωπονικοῦ
Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΚΩΔΙΚΑΣ ΝΤΑ ΒΙΝΤΣΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Ο διάσημος Ιταλός συγγραφέας Ουμπέρτο Έκο, σέ πρόσφατο άρθρο του στην ιταλική εφημερίδα *L' Espresso*, πού αναδημοσιεύθηκε στόν Έλευθερο Τύπο, αναφέρεται στο διβλίο τού Ντάν Μπράουν «Κώδικας Ντὰ Βίντσι». Ένα διβλίο πού ξεπέρασε κάθε πρόβλεψη πωλήσεων και κυκλοφόρησε σέ εκατομμύρια αντίτυπων σέ όλόκληρο τόν κόσμο, προκαλώντας άλυσιδωτές αντιδράσεις στους πιστούς τών χριστιανικών Έκκλησιών, έπειδή περιέχει άπίθανες άσυναρτησίες και ψέματα γιά τó πρόσωπο τού Ίησού Χριστού.

Ο Έκο άποδέχεται τó περιεχόμενο τών αντιδράσεων τής Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας, όπως αυτές έκφράστηκαν στο *site* τού *Opus Dei*: «Ένα είναι σίγουρο: όταν οι καθολικοί συγγραφείς λένε ότι όλες οι πληροφορίες πού περιέχει είναι άνακριβείς, μπορεί κανείς νά βασισθεί στα λόγια τους», αναφέρει χαρακτηριστικά στο άρθρο του.

Έπισημαίνει μάλιστα ότι «δέν πρέπει νά έκληφθεί σοβαρά ότι ο συγγραφέας στην άρχή τού κειμένου αναφέρει ότι εκείνο πού άφηγείται είναι ή ιστορική άλήθεια». Άλλωστε, ύπογραμμίζει ο Έκο, «ó Κώδικας Ντὰ Βίτσι είναι ένα μυθιστόρημα και ó συγγραφέας είχε τó δικαίωμα νά έπιστήσει ό,τι ήθελε». Και παρακάτω άποκαλύπτει ότι τó συγκεκριμένο διβλίο βριθεί «άερολογία» και «ιστορικών λαθών».

Ο Έκο παρατηρεί με έκπληξη τó πλήθος τών διβλίων, πού κυκλοφόρησαν γιά νά άποδείξουν τις άνακριβείες τού Μπράουν στο συγκεκριμένο διβλίο, και σχολιάζει ότι «άκόμη κι αν τά διβλία αυτά γράφθηκαν γιά νά άποκαλύψουν τά ιστορικά λάθη, εν τού-

τοις συμβάλλουν στή συνέχεια τής κυκλοφορίας όλου αυτού τού άπόκρυφου ύλικού».

Στό έρώτημα μάλιστα «Γιατί λοιπόν ó Κώδικας άναπαράγεται συνεχώς;», ó Έκο άπαντά: «Γιατί ó κόσμος διψάει γιά μυστήρια. Άκόμη κι αν τούς πείξ ότι όλα έπισνήθηκαν από μιá ομάδα άπατεώνων εκείνοι είναι έτοιμοι νά πιστέψουν!»

Και συνεχίζει: «Θεωρώ ότι αυτό άκριβώς είναι τó σημείο πού προβληματίζει τήν Έκκλησία. Η πίστη στόν Κώδικα και σέ ένα άλλον Ίησού είναι ένα σύμπτωμα «άποχριστιανισμού». Αν ó κόσμος σταματήσει νά πιστεύει στο Θεό, αυτό δέν σημαίνει ότι θά σταματήσει νά πιστεύει κάπου, αλλά αντίθετα ότι είναι έτοιμος νά πιστέψει στα πάντα. Άκόμη και στα μέσα ένημέρωσης».

Δύσκολα θά μπορούσε νά βρει κανείς στή χώρα μας παρόμοια ύποστήριξη τών θέσεων τής Όρθόδοξης Έκκλησίας μας από ένα διανοούμενο τού βεληνεκούς τού Έκο. Και άκόμη πιο δύσκολα μπορεί νά έντοπίσει κανείς ένα τόσο έπιτυχημένο συμπέρασμα, πού νά άναδεικνύει τή διασύνδεση μεταξύ τών πολιτιστικών ύποπροϊόντων και τών μέσων ένημέρωσης, μιá διασύνδεση πού γίνεται άκόμη πιο έπίκαιρη στην άρχή μιás άκόμη τηλεοπτικής χρονιάς.

Τίποτα βέβαια δέν φαίνεται νά αλλάζει στο τηλεοπτικό τοπίο, πού έξακολουθεί νά λατρεύει τó κακό και νά έλκεται από αυτό. Και φέτος θά ζήσουμε τραγωδίες σέ ζωντανή μετάδοση, θά έντυπωσιαστούμε από κατασκευασμένες άποκαλύψεις πού θά ζήλευε και ó... Πινόκιο, θά κορεστούμε από κάθε λογής άκρότητα τών ρεαλιστικών έκπομπών και τών δραματικών και κωμικών σειρών.

Και όλα αυτά θα μᾶς τὰ σερβίζουν καθημερινὰ μέσα στο ἴδιο μας τὸ σπίτι τὰ πιὸ ἀκριβοπληρωμένα ὀνόματα τῆς τηλεοπτικῆς ἀγορᾶς. Εἶναι τὰ ἴδια και τὰ ἴδια πρῶσωπα. Μιὰ δράκα «ἔξυπνων» πὸν ἀνακυκλώνονται, σὺν τὰ σκουπίδια, ἀπὸ κανάλι σὲ κανάλι, πετυχαίνοντας κάθε καλοκαίρι ἀκόμη πιὸ ἀκριβοπληρωμένες μεταγραφές.

Ἰδιαίτερα τὸ φετινὸ τηλεοπτικὸ τοπίο θυμίζει «ρώσικη ρουλέτα» γιὰ τοὺς «καναλάρχους», ἀφοῦ τὸ πρωτοφανές κόστος τῶν φετινῶν μετακινήσεων τῶν τηλεοπτικῶν ἀστέρων ἔχει πολλαπλασιάσει τὸ ἔπαρκο τὸν ἐπιχειρηματικὸ κίνδυνο πὸν ἀναλαμβάνουν. Ἐκτιμᾶται μάλιστα ὅτι ἀκόμη κι ἂν ἡ ἀνταποδοτικότητα αὐτῶν τῶν μεταγραφῶν φτάσει στὸ μέγιστο σημεῖο ἀπὸ πλευρᾶς διαφημιστικῶν ἐσόδων, εἶναι ἀπίθανο νὰ ὑπερκαλυφθεῖ ἀκόμη και τὸ κόστος τῶν μεταγραφῶν!

Ἐνα κόστος πὸν μεταφράζεται στὴν ἐξωφρενικὴ καὶ προκλητικὴ χλιδὴ μέσα στὴν ὁποία ζεῖ πλέον ἡ «τηλεοπτικὴ νομενκλατούρα», μὲ βίβλες δισεκατομμύριων, ὑπερπολυτελῆ αὐτοκίνητα πολλῶν χιλιάδων κυδικῶν καὶ γιγαντιαία κότερα. Μιὰ ἀδίστακτη νομενκλατούρα πὸν δὲν θὰ διστάσει καὶ φέτος νὰ τσαλαπατήσῃ ἀνθρώπινες προσωπικότητες καὶ νὰ σκῦπει ὑποκριτικὰ δίπλα στὸν τάλαιπωρημένο συνάνθρωπο, μέχρι τὸ ἐπόμενο καλοκαίρι, ὅποτε και θὰ διεκδικήσῃ ἀκόμη πιὸ ἀκριθὴ μεταγραφή»

ΜΑΚΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΘΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΑ

Καὶ ἄλλες φορές ἡ στήλη ἔχει ἀσχοληθῆ με τὴν πραγματικότητα τοῦ διαδικτύου (*internet*). Στὸ σημερινὸ μας σημεῖωμα, ἐξ ἀφορμῆς κάποιων δημοσιευμάτων, θὰ συνεχίσωμε τὴν φαινομενολογικὴ ἀνάλυση αὐτοῦ τοῦ τεχνολογικοῦ ἐπιτεύγματος.

Ἡ *Καθημερινή* (4.9.2005) προέβαλε σὲ δημοσίευσμά της τὴν δημιουργία τοῦ πρῶ-

του μηνιαίου ἑλληνικοῦ ἠλεκτρονικοῦ περιοδικοῦ γιὰ τὶς τέχνες καὶ τὸν πολιτισμὸ. Ἀντιγράφομε: «Ὅπως ὁ Ἡριδανός, τὸ ἀρχαῖο ποτάμι τῆς Ἀθήνας, “κυλάει” χαμένο κάπου στὰ ἐγκατὰ της, καταχωμένο καὶ μυστικὸ, ἔτσι ἀθόρυβα “κυκλοφορεῖ” ἀνάμεσά μας, μέσω Διαδικτύου, ἓνα ψηφιακὸ πολιτιστικὸ περιοδικὸ -τὸ πρῶτο ἑλληνικὸ τοῦ εἶδους του-, πὸν φέρει τὸν τίτλο, ἀκριβῶς, “Ἡριδανός”. Ἀθόρυβα δὲν σημαίνει, ὅμως, ὅτι ἔχει περάσει καὶ ἀπαρατήρητος, δεδομένου ὅτι ἔτσι χωρὶς καμία δημοσιότητα καὶ τὸ ἔχουν κιόλας ἐπισκεφθεῖ περισσότεροι ἀπὸ 50.000 ἀναγνώστες! Τὸ ἔχουν διαβάσει, ἀκριβέστερα, διότι τὰ στοιχεῖα δείχνουν ὅτι οἱ ἐπισκέπτες του δὲν ἀρκοῦνται στὴν πρώτη σελίδα (ἀπλὴ περιέργεια), ἀλλὰ πηγαίνουν (καὶ μένουν, ἄρα διαβάζουν) σὲ ὅλες τὶς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ. Εἶναι δὲ ἐπισκέπτες ὄχι μόνο ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, οὔτε μόνο ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμο».

Τὸ ψηφιακὸ περιοδικὸ φιλοξενεῖ ἄρθρα καὶ συνεντεύξεις, οἱ ὁποῖες καλύπτουν τὴν μουσικὴ, τὸν κινηματογράφο, τὸ θέατρο, τὸ βιβλίον, τὰ εἰκαστικά. Ὑπάρχει, ἐπίσης, χωρὸς στὸν ὁποῖο προδημοσιεύονται ἀποσπάσματα ἀπὸ βιβλία, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ ἐκδοθοῦν, ἢ προβάλλονται ἀποσπάσματα ταινιῶν ἢ βίντεο, πὸν πρόκειται νὰ προβληθοῦν.

Τὸ συγκεκριμένον ψηφιακὸ περιοδικὸ ἀποδεικνύει τὴν θετικὴ συμβολὴ τοῦ διαδικτύου στὴν ἐνημέρωσι, πληροφόρησι, ἀλλὰ καὶ στὸν προβληματισμὸ, τὸν ὁποῖο μπορεῖ νὰ γεννήσῃ μέσα ἀπὸ τὰ κείμενα. Ἐάν, μάλιστα, σκεφθεῖ κάποιος τὶς δυνατότητες, οἱ ὁποῖες ὑπάρχουν στὸ διαδίκτυο γιὰ ταυτόχρονον προβολὴ εἰκόνων, κειμένων, βίντεο, ἤχων κ.λ.π., συνειδητοποιεῖ τὸ πόσον μπορεῖ νὰ προσφέρῃ σὲ ὄσους ἀναζητοῦν κάτι ἀξιόλογο.

Μιὰ ἀκόμη θετικὴ προσφορὰ τοῦ διαδικτύου εἶναι οἱ ἱστοσελίδες οἱ ἀναφερόμενες στὰ βιβλία. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἱστοσελίδα τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Βιβλίου (www.bibl-

ionet.gr), στην οποία παρουσιάζονται όλα τα νέα κυκλοφορούμενα βιβλία, υπάρχουν αρκετές ιστοσελίδες, οι οποίες είναι ηλεκτρονικά βιβλιοπωλεία. «Η ηλεκτρονική αγορά βιβλίων είναι ήδη πολύ διαδεδομένη στην Ευρώπη και στην Αμερική. Στην Ελλάδα, φαίνεται ότι κερδίζει διαρκώς νέο έδαφος. Το ηλεκτρονικό εμπορικό κέντρο βιβλίου δίνει τη δυνατότητα στον χρήστη και υποψήφιο αγοραστή βιβλίων να ψάξει πολύ πιο γρήγορα και ειδικούς τίτλους βιβλίων, ή αναζήτηση των οποίων στα ράφια των βιβλιοπωλείων απαιτεί χρόνο» (Καθημερινή 4.9.2005).

Οι θετικές αυτές συμβολές του διαδικτύου καλύπτουν σε ένα βαθμό τα πολλά αρνητικά του μέσου και κυρίως το πλήθος και τον όγκο του πορνογραφικού υλικού, το οποίο διακινείται και καταναλώνεται μέσω αυτού. Ένθαρρυντική, επ' αυτού, είναι η είδησις ότι η Βρετανία σκέπτεται να θέσει όρια στο διαδίκτυο. «Η βρετανική κυβέρνηση προτίθεται να απαγορεύσει τη δίαιτη πορνογραφία στο Internet. Προτείνεται να θεωρηθεί αδιίκημα ή κατοχή δίαιτης και προσβλητικής πορνογραφίας και να βαρύνει όποιον αποκτά τέτοιες εικόνες στο Internet ή σε κινητό τηλέφωνο. Είναι όλο

και μεγαλύτερη η ζήτηση για υλικό που αφορά ενήλικους οι οποίοι επιδίδονται σε παράνομες πράξεις και εκατοντάδες ιστοσελίδες προσφέρουν εικόνες σεξουαλικού βασανισμού γυναικών, περιλαμβανομένου του διασμού. Ο προτεινόμενος νόμος αντιγράφει την υπάρχουσα νομοθεσία που όρισε ως αδιίκημα την κατοχή ανάρμωστων εικόνων από ανήλικους» (The Times / Το Βήμα 4.9.2005).

Το διαδίκτυο αποδεικνύεται ένας χώρος, στον οποίο συνυπάρχουν το καλό, τα θετικά, ο πολιτισμός, ή γνώσις, αλλά και το κακό, ή ήθικη ακαθαροσία, τα αρνητικά, ή βαρβαρότης. Επειδή έχει εισέλθει για τα καλά στην ζωή μας, χρειάζεται αυτοπροστασία και αυτοκυριαρχία («φυλακή της όρασεως» κατά τα άσκητικά κείμενα), ούτως ώστε να αξιοποιούμε τα θετικά και να αποφεύγουμε τα αρνητικά του. Τα ανωτέρω φωτεινά παραδείγματα μάς προτρέπουν, επίσης, για την προβολή του πλούτου της Ορθοδοξίας και μέσα από το διαδίκτυο, για να την γνωρίσουν και να την αγαπήσουν οι σύγχρονοι άνθρωποι, οι οποίοι χρησιμοποιούν το μέσο αυτό.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

«ΑΚΤΙΝΕΣ». Μηνιαίον περιοδικόν. Κυκλοφορεί την 1ην εκάστου μηνός. Ίδιοκτήτης: «Χριστιανική Ένωσις Ακτίνες», οδός Καρύστη 14, 105 61 Αθήναι, Τηλ. 3235-023. Εκδότης και Διευθυντής Συντάξεως: Γεώργιος Δ. Ίατριδης, Παρθενώνος 26, 117 42 Αθήναι. Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Θεόδωρος Γ. Δούρος, Ίπποκράτους 189, 114 72 Αθήναι. Τιμή τεύχους € 1,20. Έτησίαι συνδρομή, εσωτερικού € 12, εξωτερικού € 30. Η διεύθυνσις επιφυλάσσει εις εαυτήν τὸ δικαίωμα νὰ μὴ δημοσιεύῃ ἢ νὰ συντέμνῃ κατὰ τὴν κρίσιν τῆς οἰονδήποτε χειρόγραφον. Χειρόγραφα δημοσιεύμενα ἢ μὴ, δὲν επιστρέφονται. Αναγγελία ἐντύπων ἐν γένει καὶ βιβλιοκριταὶ δὲν δημοσιεύονται. ΚΩΔΙΚΟΣ: 1692.

Τόπος ἐκδόσεως Αθήναι, Ὀκτώβριος 2005

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Κύριε Διευθυντά,

Ὁ Δημήτριος Λιαρομάτης, πού ἀνήγγειλαν οἱ «Ἀκτίνες» σὸ τελευταῖο τεῦχος τὴν ἐκδημία του, ἦταν μαζί με τὸν καθηγητὴ Γ. Δασκαρόλη καὶ τοὺς διδάκτορες τῆς νομικῆς Δ. Βαλληνόρα καὶ Φ. Δημητρίου στὴν ομάδα τῶν νομικῶν τῶν «Ἀκτίνων». Ἀπὸ τὴ στιγμή πού ἀλάφρωσε ἀπὸ τὶς ἐπαγγελματικές του ἀσχολίες ὡς δικηγόρος, ἀσχολήθηκε ἰδιαίτερα με τὴ μελέτη μερικῶν κοινωνικῶν θεμάτων. Ἐτοι τὴν τελευταία εἰκοσαετία ἔγραψε τὰ ἐξῆς ἐνδιαφέροντα ἄρθρα:

«Ἡ ἀμβλωσις ὡς πρόβλημα δικαίου», 1986, σελ. 141 - 148, 172 - 177.

«Τὸ αὐτοκέφαλο καὶ αὐτοδιοίκητο τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας», 1987, σελ. 229 - 236.

«Ὁ Γάμος καὶ ἡ οἰκογένεια σὲ κρίση», 1990, σελ. 3 - 15.

Τὸ δοκίμιο αὐτὸ ἐμπλουτισμένο καὶ με ἄλλα στοιχεῖα ἐκδόθηκε τὸ 1991 με τὸν τίτλο «Χρειαζεται ὁ γάμος; ἀπὸ τὸ Ἴδρυμα Ἀντιμετώπισεως Δημογραφικοῦ Προβλήματος, με πρόλογο τοῦ μακαρίτη καθηγητῆ Γ. Τζιαφέτα, ἀλλὰ καὶ τοῦ Γ. Δασκαρόλη. Τὸ βιβλίο αὐτὸ «γύρω ἀπὸ τὴν κρίση στὸν σύγχρονο γάμο» ἐκτείνεται σὲ 123 σελίδες.

Στὴ συνέχεια ὁ Δημ. Λιαρομάτης ἀσχολήθηκε με τρία ἄλλα πολὺ ἐνδιαφέροντα θέματα:

«Τὰ θεμελιώδη δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ Χριστιανισμός» σὲ τέσσερα ἄρθρα, ἀπὸ τὸν Φεβρουάριο μέχρι τὸν Ἰούνιο 1996, σελ. 47 - 52, 87 - 91, 165 - 168, 192 - 202.

«Οἱ τρεῖς μεγάλοι ὁλοκληρωτισμοὶ τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα στὴν Εὐρώπη» (Κομμουνισμός, Ναζισμός, Φασισμός), Δεκέμβριος 2002.

«Τὸ Ἰσλάμ», μελέτη ἱστορική, θρησκευολογική καὶ κοινωνιολογική, Ἰούνιος - Σε-

πτεμβρίου 2004. Με αὐτὴ τὴν ἐμπεριστατωμένη καὶ ἀρκετὰ ἐπίκαιρη ἐργασία ἐκλείσει ὁ νομικὸς καὶ μελετητὴς Λιαρομάτης τὸν κύκλο τῶν μελετῶν του.

H. Δ. Μ.

Κύριε Διευθυντά,

Τὸν τελευταῖο καιρὸ στὸν τύπο καὶ τὰ ἄλλα μέσα ἐνημέρωσης τοῦ τόπου μας, ἐμφανίζονται με συνεντεύξεις τοὺς διάφοροι ἐπιστήμονες καὶ εἰδικοί, ὀμιλοῦντες ἐπὶ διαφόρων θεμάτων τῆς ὀδευσοῦσης πρὸς παγκοσμιοποίηση κοινωνίας μας.

Ὀμιλοῦν γιὰ τὴν οἰκονομία, τὴν ἔρευνα, τὶς ἐπιστημονικὲς ἀνακαλύψεις καί, φυσικά, γιὰ τὴ θρησκεία, πάντα στὰ πλαίσια μιᾶς παγκοσμιοποιημένης ἀνθρωπότητος. Καὶ πάντα οἱ δημοσιογράφοι μας παρεμβάλλουν τὰ μεγάλα ὑπαρξιακὰ ἐρωτηματικά!

Ἐμφανίζονται ἔτοι κατὰ καιροὺς καὶ διάφοροι δικοὶ μας καὶ ξένοι πού με ἔργα τοὺς καὶ συνεντεύξεις ὀμιλοῦν περὶ κυριαρχίας τῶν διαφωτιστῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς καταρτίσεως τῆς ἰδέας ὑπάρξεως Θεοῦ Δημιουργοῦ!

Αὐτὸ ἄλλωστε ἐγίνε καὶ γίνεται σὲ κάθε ἓνα ἀπὸ τὰ στάδια πού διήλθε ἡ Εὐρωπαϊκὴ κουλτούρα (Διαφωτισμός - Ἀναγέννηση - Μαρξισμός κ.λ.π.): Νὰ τίθεται ὑπὸ κατηγορία ὁ Θεός (καὶ εἰδικὰ ὁ Χριστιανισμός) ὡς ὑπαίτιος πού καθυστέρησε ἢ ἐξέλιξη γιὰ χίλια τουλάχιστον χρόνια! Λόγω λοιπὸν τῶν θρησκευτικῶν προκαταλήψεων, ἀναστέλλεται ἡ ἐξελεγκτικὴ πρόοδος τῆς Ἐπιστήμης!

Ἐποκαθίσταται ἔτσι ἡ Πίστη με τὴν «ἐπιστημονική» Ἐνόραση (*Intuition*) καὶ ἔτσι, ἐλεύθερη ἀπὸ «δεσμὰ» πορεύεται ἡ ἀληθινὴ ἐξέλιξη!

Ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ τῆς θεωρίας τῆς ἐξελιξέως, διαβάζω σὲ πρόσφατο δημοσίευ-

μα περιοδικής εκδόσεως «Σύγχρονα θήματα» του Πνευματικού Κέντρου «Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης» μία αναφορά στὸν διακεκριμένο Γάλλο παλαιοντολόγο *Teilhard de Chardin* (1881 - 1955), ποὺ μοῦ θύμισε παλαιότερη ἐμπεριστατωμένη ἀναφορά σ' αὐτὸν τῶν «Ἀκτίνων» (τ. 1962, σελ. 133) ἀπὸ τὸν συνεργάτη σας Ἀθαν. Πάτμιο.

Στὸ ἄρθρο ἐκεῖνο γίνεται ἀναφορά στὸ μεγάλο κληρικὸ - ἐπιστήμονα, ὁ ὁποῖος μὲ ἔρευνα δεκαετιῶν, τὴν ἐποχὴ ποὺ ἡ ὑλιστικὴ Δαρβινικὴ θεωρία τῆς ἐξελιξέως ἔκανε θραύση, κατέληξε στὸ συμπέρασμα ὅτι «Ναὶ ὑπάρχει ἐξέλιξη. Ὅχι ὅμως ἡ τυφλὴ ἐξέλιξη τῶν ὑλιστῶν, ἀλλὰ ἡ ἐξέλιξη αὐτὴ εἶναι κατευθυνόμενη (*dirigée, orientée*) ἀπὸ τὸ θεϊκὸ σχέδιο τῆς Δημιουργίας».

Σήμερα -50 ἀκριβῶς χρόνια ἀπὸ τοῦ θανάτου του- εἶναι ἀναγνωρισμένος πλέον ὡς σπουδαῖος παλαιοντολόγος. Τὸ ἐρευνητικὸ ἔργο του καταλαμβάνει 13 τόμους στὴ Γαλλικὴ γλῶσσα. Μεταξὺ τῶν ἄλλων, τὸ σπουδαῖο ἔργο του «*Le Phénomène Humain*» ποὺ ὀδήγησε τοὺς παλαιοντολόγους νὰ ἀναζητήσουν ὄχι στὴν Ἀσία, ἀλλὰ στὴν Ἀφρικὴ τὶς ρίζες τοῦ Ἀνθρωπίνου Εἴδους.

Ὅλο αὐτὸ τὸ ἔργο εἶναι καρπός, ὅπως ἀνάφερα παραπάνω, πολυετῶν μελετῶν ἢ καὶ ἐρευνῶν. Ἐπὶ μία δεκαετία καὶ πλέον (1912 - 1923) ἀσχολήθηκε συστηματικὰ μὲ τὴν ταξινομήση τῶν θηλαστικῶν τῆς μέσης τριτογενεοῦς περιόδου στὴν Εὐρώπη, μὲ βάση τὸ ἄφθονο ὑλικὸ ποὺ τοῦ προσέφεραν οἱ συλλογῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου τῶν Παρισίων. Ἡ φήμη του ὅμως ὡς σοφοῦ, ἐδραῖώθηκε στὰ ἐπόμενα τριάντα χρόνια ποὺ τὰ ἀφιέρωσε κυρίως σὲ ἔρευνες στὴν Ἄνω Ἀνατολή. Ἐρευνες ποὺ τὸν ὀδήγησαν στὴν ἀνακάλυψη τοῦ γνωστοῦ «σινανθρώπου» τοῦ Πεκίνου.

Τώρα πλέον ἀνοίγουν ὅλοι οἱ δρόμοι γιὰ τὸν *Teilhard*. Γίνεται πρόεδρος τῆς Γεωλογίας στὸ Καθολικὸ Ἰνστιτούτου τῶν Παρι-

σιῶν. Σύμβουλος τῆς Ἐθνικῆς Ὑπηρεσίας στὸ Παρίσι κ.λ.π., κ.λ.π.

Βέβαια, ὅσο καὶ ἂν προσπαθήσουμε, στὰ στενὰ ὄρια μιᾶς ἐπιστολῆς, νὰ μεταφερθεῖ ἐδῶ τὸ ἐμπεριστατωμένο δημοσίευμα τῶν «Ἀκτίνων» εἶναι ἀδύνατο νὰ ἀναφερθοῦμε στὸ ὅλο ἐπιστημονικὸ καὶ φιλοσοφικὸ ἔργο τοῦ *Teilhard de Chardin*.

Γι' αὐτὸ κλείνω μεταφέροντας ἐδῶ μία ἀναφορά του στὴ Θεωρία τῆς Ἐξελιξέως:

«Ἡ ἐξέλιξη γὰ πολλοὺς ἀνθρώπους ταυτίζεται πάντοτε μὲ τὸν μεταμορφισμό. Ἀλλὰ αὐτὸς δὲν εἶναι παρὰ μία παλαιὰ δαρβινικὴ εἰκασία, τόσο τοπικὴ καὶ ἀπαρχαιωμένη, ὅπως ἡ θεωρία τοῦ Λαπλὰς περὶ τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος...».

Ἡ βασικὴ ἀρχὴ τῆς θεωρίας τοῦ *Teilhard* εἶναι ἡ «ὀλοκληρωτικὴ ἐξέλιξις». Αὐτὴν προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξει, γι' αὐτὸ προσθέτει: «Εἶναι ἀληθινὰ τυφλοὶ ὅσοι δὲν βλέπουν τὴν εὐρύτητά μιᾶς κινήσεως ποὺ ἡ τροχιά της ξεπερνᾶει κατὰ πολὺ τὰ ὄρια τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ἡ χημεία, ἡ φυσικὴ, ἡ κοινωνιολογία καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ μαθηματικὰ ἔχουν ὑποταγεῖ τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο σ' αὐτήν. Ὅλες οἱ περιοχῆς τῆς ἀνθρώπινης γνώσεως κινοῦνται συμπαρασυρόμενες ἀπὸ τὸ ἴδιο βασικὸ ρεῦμα πρὸς τὴ σπουδὴ μιᾶς ἐξελιξέως! Τότε τί εἶναι ἡ ἐξέλιξη; Μία θεωρία, ἓνα σύστημα, μία ὑπόθεση; Τίποτα ἀπὸ ὅλα αὐτά, ἀλλὰ κάτι παραπάνω: Μία γενικὴ κατάσταση στὴν ὁποία ὑπόκεινται γιὰ νὰ εἶναι νοητὲς καὶ ἀληθινὲς ὅλες οἱ θεωρίες, ὅλες οἱ ὑποθέσεις, ὅλα τὰ συστήματα. Ἐνα φῶς ποὺ φωτίζει ὅλα τὰ γεγονότα, μιὰ καμπύλη μὲ τὴν ὁποία πρέπει νὰ συνταχθοῦν ὅλες οἱ γραμμῆς...».

Νὰ λοιπὸν γιὰ τὸν *Teilhard de Chardin* πρόκειται περὶ μιᾶς «ἀνιούσης ἐξελιξέως». Μιᾶς «κατευθυνόμενης - προσανατολισμένης» ἐξελιξέως, μὲ τὴν αἰώνια πνοὴ τοῦ θείου Πνεύματος, μέσα στὸ σχέδιο τοῦ Δημιουργοῦ.

Μὲ πολλὴ τιμὴ
Α. ΚΕΒΡΕΚΙΔΗΣ

ΛΑΖΑΡΟΣ ΖΩΓΡΑΦΙΔΗΣ

«Λάζαρος ο φίλος ήμῶν κεκοίμηται». Κάπως ἔτσι ἔνωσα, σὰν μιὰ εἶδηση πὺν ἐρχόταν ἀπὸ πολὺ μακριά, ἀπὸ τὰ πιδ ἐπίσημα χεῖλη, ὅταν καταμεσήμερο Σαββάτου, ἑορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος ἄκουσα ἀναπάντεχα ὅτι στὶς 3 τὸ μεσημέρι θὰ ψαλεῖ στὸ χωριὸ Ἀκρίτας τοῦ Κιλκίς, σὲ μιὰ διαδρομὴ πάνω ἀπὸ δύο ὥρες, ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία γιὰ τὸν ἀγαπημένο φίλο καὶ συνεργάτη Λάζαρο Ζωγραφίδη. Δυστυχῶς δὲν μ' ἔπαιρνε ὁ χρόνος. Ἐμεινα ἐκεῖ πὺν βρισκόμουν κι ὁ νοῦς μου σὲ συλλογὴ καὶ προσευχή.

Ὁ δικηγόρος Λάζαρος Ζωγραφίδης δὲν ἦταν μιὰ περιστασιακὴ γνωριμία. Μαζὶ στὴ Χ.Φ.Ε., μαζὶ στὴ Χ.Ε.Ε., μαζὶ στὸν «Ἀπόστολο Παῦλο». Ταπεινός, αὐθόρμητος, εἰλικρινής, μὲ τὸ θάρρος τῆς γνώμης του, «ἀγωνιστὴς Κυρίου ἠλιόκαυτος». Ἀνῆκε στὴ δευτέρη γενιὰ τῶν στελεχῶν τοῦ χριστιανικοῦ ἔργου τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ πρώτη ἔχει ἐκλείψει τουλάχιστον ἐδῶ καὶ εἴκοσι χρόνια. Πατὴρ Λεωνίδας, πατὴρ Φώτιος, Ἀθανάσιος Φραγκόπουλος, μὲ ὅλο τὸ ἐκλεκτὸ ἐπιτελεῖο τους. Ἀγωνίστηκαν σὲ δυσχεῖς καιροὺς, πάλεψαν μὲ τὸ ὑλιστικὸ κατεστημένο τῆς ἐποχῆς τους, τὸ σαφῶς ἀντιεκκλησιαστικὸ, καὶ ἔστησαν μιὰ ἀνανεωτικὴ κίνηση στὴν κοινωνία μας μὲ μεγάλη ἀπὴχηση στὴ νεολαία. Ὅλα αὐτά, ἐννοεῖται, μέσα στὸ πνεῦμα ἐλευθερίας πὺν χαρακτηρίζει τὴν Ὁρθοδοξία μας. Ἡ κίνηση αὐτὴ κρατᾶει σχεδὸν ἑβδομήντα χρόνια μὲ ποικιλία φορέων καὶ σχημάτων σήμερα, παρὰ τὴν ἀδίκη κριτικὴ πὺν τῆς ἀσκήθηκε καὶ τῆς ἀσκεῖται ἀπὸ ἀνθρώπους πὺν πολλὰς φορὲς γαλουχήθηκαν στοὺς κόλπους της.

Ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος, συνεπικουρούμενος ἀπὸ τὴν ἄξια συζυγὸ του, τὴν παιδίτρο Μαρία Κωστὴ, ἔμεινε ἀκλόνητος νὰ φυλάγει Θερμοπύλες. Ἐργάστηκε δημιουρ-

γικὰ στὸ χωρὸ τοῦ συλλόγου «Ἀπόστολος Παῦλος», ὅπου διετέλεσε ἐπανειλημμένα μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ ἄμισθος νομικὸς σύμβουλος, καθὼς καὶ στὴ «Χριστιανικὴ Ἐνωσι Γονέων Θεσσαλονίκης» καὶ στὴ «Χριστιανικὴ Ἐνωσι Ἐπιστημόνων Θεσσαλονίκης». Γεῦτηκε καὶ κάποιες πικρίες ὅταν προσωπικοὶ φίλοι δὲν τὸν καταλάβαιναν πὺν ἀσυμβίβαστος ἐπέμενε στὸν σύνδεσμο τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης. Ὁ Λάζαρος στὴ ζωὴ του στάθηκε ἄνθρωπος μὲ πολλὰς εὐαισθησίες καὶ πηγαῖο χιοῦμορ. Ἀπέκτησε τρία παιδιά, ὠριμους ἐπιστήμονες τώρα καὶ οἰκογενειάρχες.

Πόσο μὲ συνέχει ἀλήθεια τούτη τὴ στιγμή τὸ κῦρος τοῦ ψαλμικοῦ ἐκείνου χωρίου: «Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τοῦ ὀσίου αὐτοῦ». Καὶ ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος εἶχε ἓνα τέλος ὀσιακό. Ἀποσύρθηκε στὴ γαλήνη τοῦ πατρικοῦ του σπιτιοῦ, πὺν τὸ εἶχε ἀνακαινίσει ἐκ δάθρων, στὸ χωριὸ Ἀκρίτας τοῦ Κιλκίς καὶ ἐκεῖ ζήτησε νὰ συγκεντρωθεῖ ὀλόκληρη ἡ οἰκογένεια. Τὸ διαίθανόταν ὅτι πλησιάζει τὸ τέλος, ἓνα τέλος ἐλπίδας καὶ προσδοκίας. Μὲ διαύγεια νοῦ καὶ λόγου ἄφησε τίς ὑποθήκες πὺν ἤθελε στὰ παιδιά του καὶ ψιθύρισε: «Πηγαίνω κοντὰ στὸν Χριστό». «Ἄς ψάλουμε, εἶπε κάποια στιγμή, τὸ Χριστὸς Ἀνέστη». Τὸ ἔψαλαν ὅλοι μαζὶ ὑποβλητικὰ. «Ἄς ποῦμε καὶ τὸ εὐφραινέσθω τὰ οὐράνια». Μὲ συγκίνηση τὸ ἔψαλαν κι αὐτό. – Μπαμπά, ρώτησε τότε μιὰ θυγατέρα του, θέλεις νὰ ψάλουμε καὶ τὸ τροπάριο τῆς ἑορτῆς σου, «Τὴν κοινὴν ἀνάστασιν...»; – Naί, παιδί μου. Εἶχε φτάσει κιόλας ἡ αἰωνιότητα μέσα στὸν κυλιόμενο πρόσκαιρο χρόνο. Καὶ ὁ Λάζαρος πέταξε στὸν Οὐρανὸν.

Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀγαπημένε φίλε Λάζαρε.

Ι. Α. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Η ΣΤΗΛΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Krzysztof Penderecki (1933 -)

Ο Πολωνός Κρυστόφ Πεντερέτσκι συγκαταλέγεται ανάμεσα στους σημαντικότερους συνθέτες της γενιάς του. Η φήμη του ως πολλά υποσχόμενου συνθέτη ήρθε άρκετά νωρίς: Στην ηλικία των 25 ετών, υποβάλλει ανώνυμα τρεις συνθέσεις του για το διαγωνισμό του Κύκλου Νεότητας της Έταιρείας Πολωνών Συνθετών. Η κριτική επιτροπή ύστερα από εξέταση δεκάδων συνθέσεων βραβεύει και τα τρία έργα του Πεντερέτσκι με τα τρία πρώτα βραβεία!

Ο Πεντερέτσκι ασχολείται με όλα σχεδόν τα σύγχρονα μουσικά ρεύματα - από την ηλεκτρονική μουσική, το σειραϊσμό, τα κλάστερς, τα τέταρτα του τόνου, κ.λ.π. Στα πρώτα του σημαντικά έργα συγκαταλέγονται ο «*Επιτάφιος*» και ο «*Κανόνας*». Έργα πρωτοποριακά που αναδύκνουν έντονα το προσωπικό ύφος του συνθέτη. Το έργο όμως το οποίο τον έκανε παγκοσμίως γνωστό ήταν «*Τά Πάθη Κατά Λουκᾶν*», έργο για σολίστ, 4 χορωδίες και όρχηστρα. Μεγαλειώδες έργο και βαθειά θρησκευτικό, πιστό στην παράδοση, αλλά και ταυτόχρονα σύγχρονο. «Είναι το πάθος του Ίησού, αλλά και των σημερινών ανθρώπων. Όχι μια παλιά ιστορία, αλλά ένα επίκαιρο γεγονός», όπως γράφει ο ίδιος. Αυτό το σπουδαίο έργο το πρωτοπαρουσίασε το Μάρτιο του 1966 στον καθεδρικό ναό της Κολωνίας με ταυτόχρονη ραδιοφωνική και τηλεοπτική κάλυψη. Έκτοτε, οι επιτυχίες των έργων του διαδέχονται ή μια την άλλη: «*Dies Irae*» για τα θύματα του Άουσβιτς (1967), «*Utrenja*» (*Utrenja* = Έωθινό της Ανατολικής Εκκλησίας), εμπνευσμένο από την Αποκαθήλωση, την Ταφή και την Ανάσταση του Χριστού (1970), «*Magnificat*» για τη Παρθένο Μαρία (1974), «*Lacrimosa*» για την 10η επέτειο της «Αλληλεγγύης» (1983), «*Πολωνικό Ρέκβιεμ*» αφιερωμένο στη μνήμη αυτών που έπεσαν στο Γκντάνσκ (1984), «*Τραγούδι των Χερουβείμ*» αφιερωμένο στο φίλο του Μισλαβ Ροστρόποβιτς (1987). Κοντά σε αυτές τις επιτυχίες έρχονται και οι πάμπολες τιμές και διακρίσεις από Ευρώπη και ΗΠΑ, οι οποίες προέρχονται τόσο από τον Πανεπι-

στημιακό όσο και από τον εκκλησιαστικό χώρο (για τη προσφορά του με τα θρησκευτικού περιεχομένου έργα του).

«Σήμερα πιστεύω», λέει ο ίδιος, «πώς η μουσική που δεν παράγεται από φυσικά όργανα αλλά από ηλεκτρονικά ή από κομπιούτερς είναι πολύ επικίνδυνη για τους νέους μουσικούς γιατί χάνουν την έπαφή τους με τον φυσικό ήχο, με την ίδια τη μουσική. Τα φυσικά όργανα και η ανθρώπινη φωνή έχουν ακόμα πολύ μεγάλες δυνατότητες. Ο άνθρωπος δε μπορεί να καταστρέψει το παρελθόν του. Ακριβώς γιατί έχει ανάγκη από αυτό».

Βαθεία πιστός χριστιανός Ρωμαιοκαθολικός και υπέρμαχος της παράδοσης στην εκκλησία, ο Πεντερέτσκι έχει πάμπολλες φορές αναφερθεί για τη πίστη του στον Χριστό. Υπήρξε από παλαιά προσωπικός φίλος του Πάπα Ιωάννη Παύλου ΙΙ, από την εποχή που ο Κάρελ Βοϊτίλα ήταν Καρδινάλιος στην Πολωνία.

Ο Πεντερέτσκι εκτός από τη σύνθεση νέων έργων, τη διεύθυνση όρχηστρας και τη διδασκαλία σε Πανεπιστήμια, ασχολείται με τη ζωγραφική, τη λογοτεχνία και τη φιλοσοφία. Όπως ο ίδιος αναφέρει, «διαβάζω τη Βίβλο, τον «Χαμένο Παράδεισο» του Μίλτωνα, λατινικά και αρχαία ελληνικά κείμενα».

Σημείωση:

Στο 663^ο τεύχος των «ΑΚΤΙΝΩΝ» των μηνών Ιουλίου - Σεπτεμβρίου, έγινε ιστορική αναφορά στη βυζαντινή καταγωγή του συνθέτη και παιδαγωγού Κωνσταντίνου Κυδωνιάτη.

Συγκεκριμένα, αναφέρθηκε ότι ο πρόγονός του, Δημήτριος Κυδώνης ή Κυδωνίου (1324 - 1398 μ.Χ.), υπήρξε σύγχρονος και θαυμαστής του θεολόγου και συγγραφέως αγίου Γρηγορίου του Παλαμά.

Την παραπάνω πληροφορία για τον Δημήτριο Κυδώνη ως «θαυμαστή» του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά την είχα πάρει από το βιβλίο του αδελφού του συνθέτη, του αρχιτέκτονα και ακαδημαϊκού Σόλωνα Κυδωνιάτη, με τίτλο *Οικογένεια Κυδωνιάτου*, και ειδικότερα από το πρώτο κεφάλαιο, ενώ η ιστορία μας βεβαιώνει ότι ο Δημήτριος Κυδώνης δεν ήταν θαυμαστής του αγίου Γρηγορίου.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΙΑΜΒΡΙΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Η ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

Άπο τίς έκδόσεις «Η Δαμασκός»

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ:

π. ΗΛΙΑ ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

○ **ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ**

Προβληματισμοί και προτάσεις

ΤΡΕΙΣ ΜΟΡΦΕΣ ΙΕΡΕΣ:

○ **Η ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΕΝΟΣ ΑΓΙΟΥ**

Νικόλαος Μύρων τῆς Λυκίας

○ **ΑΦΥΠΝΙΣΤΗΣ ΣΤΟΝ ΜΩΡΙΑ**

Ίγνάτιος Λαμπρόπουλος

○ **Ο ΧΡΙΣΤΟΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ**

Άλέξανδρος Γκιάλας (Γ. Βερίτης)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΙΩ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΟΥ

Πρωτοπρεσβυτέρου

Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Θεολογία - Ίστορία - Παιδεία

*

**ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ
ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ**

Έκδόσεις «Η Δαμασκός»

Καρύτση 14 - 105 61 ΑΘΗΝΑ - Τηλ. 210 32 21 283

ΠΑΙΔΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

ΠΑΡΑΜΥΘΙ Ν' ΑΡΧΙΝΗΣΗ

*

ΕΤΣΙ ΛΕΕΙ ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

*

ΤΟ ΩΔΕΙΟ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

*

ΤΑ ΔΩΔΕΚΑ ΦΕΓΓΑΡΙΑ

*

ΘΥΣΙΑ ΚΑΙ ΔΟΞΑ

*

ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΑΣΥΝΟΡΟΙ ΚΟΣΜΟΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

*

ΓΛΥΚΕΙΑ ΜΟΥ ΑΝΟΙΞΗ

Εκδόσεις «Η Δαμασκός»

Καρύτη 14 - 105 61 ΑΘΗΝΑ - Τηλ. 010 - 32 21 283